Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 13. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 21, 1955. No. 13. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРОПОНУЄ ІНТЕРВЕНЦІЮ ОН В КИТАЙСЬКІЙ ВІЙНІ

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕДБАЧАЄ ЗРІСТ ЕКОНОМІКИ В ЦЬОМУ РОЦІ; ЦЕ БУЛА ПЕРША ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, ЯКУ ФІЛЬМОВАНО

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що радо погодиться на те, щоб Об'єднані Нації зайнялися тим, щоб між Національним Китаєм і комуністичним китайським урядом прийшло до перемир'я. Він погоджувався з тим, що важко переговорювати з китайським комуністичним урядом, який вважає договори тільки за клаптик паперу, але треба конче привести до перемир'я між обома китайськими урядами, бо мала війна між ними — це бочка пороху, яка могла б вибухнути і спричинити світову війну. Айзенгавер заявив, що він погоджується з державним секретарем Доллесом в тому, що ті острови, які тепер займають китайські комуністи, не мають більшого стратегічного значення для оборони Формози і Піскадорських островів, які мали б обороняти і ЗДА, згідно з договором із урядом на Формозі, коли б на них хтось напав.

В Об'єднаних Націях з радістю прийняли цю заяву президента, а то тим більше, що Англія і Нова Зеляндія вже мають приготовані внески в цій справі, але їх не зголошували досі, бо національний уряд Китаю проти такого перемир'я, яке не дозволяло б на звільнення всього Китаю і залишило б його під пануванням комуністів. Президент погодився з кореспондентами в тому, що перемир'я з комуністами в Китаї не матиме значення, бо китайський комуністичний уряд зламав перемир'я в Кореї. ЗДА хотіли б від комуністів не мирних слів про мир, тільки діл. Президент не хотів відповідати на запити журналіста, який казав, що добре було б визнати дві самостійні китайські держави: Формозу і комуністичний Китай. Але він сказав, що над цією пропозицією вже від довшого часу нараджуються дипломати, хоч вже наперед відомо, що ніодна з китайських сторін не погоджуються на таку розв'язку конфлікту.

Айзенгавер твердив, що є добрі вигляди на розвиток економіки в 1955 році. Президент казав тим критикам, які закидають йому те, що не здійснив своїх обіцянок і не збалянсував бюджету, таке: „Я обіцяв, що здійсню бездефіцитовий бюджет впродовж свого чотирорічного урядування на посту президента". І на доказ правди своїх слів витягнув з кишені свою промову з 1952 року, в якій виразно зазначував, що бюджет можна буде збалянсувати впродовж чотирьох років. Послідна гресова конференція президента ввійде до історії тим, що це була перша конференція, яку фільмовано. Цей фільм можна буде висвітлювати, але аж після того, коли уряд визначить, які частини з неї можна публично показувати глядачам і слухачам, бо дослівно можна передавати з конференції тільки те, на що президент погоджується.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ВПЕРШЕ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Президент Айзенгавер минулої середи вперше дозволив на телевізійну передачу його конференції з представниками преси. На цій конференції президент м. ін. висловив думку, що Об'єднані Нації повинні інтервеніювати в справі перемир'я між китайськими комуністами і націоналістами, які знову почали війну за деякі стратегічні острови між китайським континентом і Формозою.

Айзенгавер за пропаганду фактами

Вашингтон. — Президент Айзенгавер вірить, що найкраща інформативна програма для ЗДА — пропаганда при допомозі неприкрашених фактів. Таку думку висловив президент у розмові з членами Крайового Комітету, який займається інформацією закордону про американські справи. Інформувати закордон про ЗДА, — сказав президент, — повинні окремі люди і групи людей, контактуючись з особами й групами людей закордоном і вияснюючи їм ідеали та політичні пляни американського народу. Від членів цього комітету промовляв Едвард Л. Бернейс, який сказав, що звернення президента „Про Стан Унії" дає багатющий матеріял для ширення правди про ЗДА. Президент заявив, що він не хоче, щоб цією справою займалася урядова установа, бо її легше можуть розв'язати приватні громадські організації. Комітет плянує влаштовувати конференції з представниками університетів, на яких обговорювалося б методи вишколу працівників для Інформаційної Агенції ЗДА.

Сомоза нарікає на порушення кордону

Манаґа, Нікараґва. — Президент Самоза заявив, що костаріканські летуни на американських літаках порушили кордон Нікараґви, перелетівши на її територію. Він сказав, що це порушення кордонів створило напружену ситуацію, яка може викликати світову війну. Ці літаки — це американські машини F-51 Мостенґ, які недавно ЗДА продали урядові Коста Ріки, згідно з постановою Ради Організації Американських Держав. На цих літаках літають костаріканські летуни. Сомоза заявив: „ЗДА і Організація Американських Держав є відповідальні за те, якщо президент Фіґерес затакує Нікараґву тими літаками, що їх дістав від ЗДА". Ці літаки брали участь в бойових діях коло Ля Круз, де обстрілювали зі скорострілів повстанські частини, а пізніше перелетіли кордон Нікараґви та вернулися, щоб продовжувати бойову акцію на терені Коста Ріки. Сомоза зарядив, щоб його літаки берегли кордонів перед налетом косторіканських літаків. Шість воєнних кореспондентів, яких захопили повстанці, заявляють, що син бувшого президента капітан Теодоро Пікадо живе, хоч уряд Коста Ріки повідомляв про його смерть. Пікадо командує повстанськими військами. На фронті в Коста Ріка не було поважніших боїв, урядові війська приготовляються до того, щоб зліквідувати повстанців.

Японія чекає ініціятиви від СССР щодо замирення

Токіо. — Якщо Совєтський Союз хоче миру з Японією, то ініціятива в цій справі мусить вийти від нього, — заявив японський міністер закордонних справ Шіґемітсу. Він пригадав, що Совєтський Союз виповів війну Японії за кілька днів перед кінцем війни, на те тільки, щоб мати „право" взяти участь в розподілі японських територій, а потім той же Совєтський Союз відмовився підписати мир з Японією у Сан Франсіско. Японія вважає, що при підписанні миру між нею і СССР — цей останній має звернути Японії Курільські острови. Шіґемітсу підкреслив, що японська закордонна політика надалі спирається на приязні з ЗДА, як на головній базі. Японія прихильно ставиться до американської системи оборонних бльоків, дармащо сама не думає приступати до Південно-Східнього азійського пакту. Японський уряд не вирішив теж справи участи Японії в конференції африканських і азійських держав, яку скликають держави з т. зв. Кольомбо-пакту (Індія, Пакістан, Бурма, Цейльон і Індонезія).

Французи почали евакуювати Гайфонґ

Гайфонґ, В'єтнам. — Згідно з постановами про замирення в Індо-Китаї, комуністичні північно-в'єтнамські війська вступлять до портового міста Гайфонґ 18 травня ц. р. Тому вже тепер ведеться евакуацію цього міста в північно-східній частині В'єтнаму. Національні в'єтнамські війська вже відійшли на південь, а з французьких військ залишилось всього 10 тисяч вояків. Більшість крамниць і каварень — закриті, а їхні власники гарячково шукають можливостей продати свої підприємства. Коло 200 тисяч цивільних осіб виявили бажання виїхати на південь, до вільної частини В'єтнаму. Два американські транспортові кораблі перевозять щомісячно по 20,000 осіб, 17,000 осіб забирають французькі кораблі, а коло 3,000 — евакуаційні літаки. Ситуація ускладнюється тим, що з столиці північного В'єтнаму, опанованого комуністами, щоденно втікає до Гайфонґу коло 500 осіб, щоб дістати можливість переїхати на південь. Багато тисяч людей, які в Гайфонґу ніби залишаються, в останній хвилині напевне прилучаться до втікачів. — Тим часом президент Айзенгавер викликав генерала Коллінса з Сайґону для звітування про ситуацію у В'єтнамі. Ген. Коллінс проведе два тижні у Вашинґтоні, після чого вернеться до Сайґону.

ГАММЕРШИЛД І ДОЛЛЕС НАРАДЖУВАЛИСЬ У ВАШИНҐТОНІ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ВІДБУВ ДОВГУ НАРАДУ В ДЕРЖАВНОМУ ДЕПАРТАМЕНТІ НАД СПРАВОЮ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В КОМУНІСТИЧНОМУ КИТАЇ

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд прибув у середу 19 січня літаком з Ню Йорку до Вашинґтону на запрошення державного секретаря Дж. Ф. Доллеса і відбув з ним в будинку державного департаменту півторигодинну нараду. Гаммершилдові товаришили в подорожі американський амбасадор при Об'єднаних Націях, Кебот Ладж і Ахмед Бохарі, підсекретар ОН для публічних інформацій, який товаришив був Гаммершилдові в подорожі до Пейпінґу з місією вплинути на комуно-китайський уряд, щоб звільнив американських летунів. У нараді у Вашинґтоні взяв участь також заступник державного секретаря для далекосхідніх справ, Волтер Робертсон. Безпосередньо після тієї конференції Гаммершилд, Кебот Ладж і Бохарі вернулися до Ню Йорку.

За інформаціями, що їх дано до преси, державний секретар Доллес підтримав в розмові з Гаммершилдом своє давнє становище, що він уважає справу полонених, які боролися в рядах військ Об'єднаних Націй, передусім справою Об'єднаних Націй. Тому він заявив, що не вважаючи на сильні симпатії серед американців до безпосередньої акції супроти комуністичного Китаю в обороні неправно затриманих і ув'язнених американців, уряд ЗДА не робитиме тим часом нічого, що перешкодило б заходам Об'єднаних Націй в цій самій справі. Так само президент Аюзенгавер заявив на своїй пресовій конференції в середу 19-го січня, що він не може назвати місію Гаммершилда невдачною, як довго вона ще не закінчилась. В повідомленні державного департаменту говориться про те, що комуно-китайський уряд обіцяв Гаммершилдові добре поводитись із затриманими в Китаї американцями. Цю вістку подано також безпосередньо до відома родинам американців, затриманих у Китаї. Щодо часу, який прийдеться ждати на вислідн акції Об'єднаних Націй в цій справі, то не визначено докладного терміну. „Як довго людина такого характеру і становища, як його має Даґ Гаммершилд, вірить, що зроблено поступ, то я думаю — треба ждати" — заявив президент Айзенгавер на пресовій конференції. Та заввага президента Айзенгавера стояла у зв'язку з заявою сенатора Новленда з-перед двох днів, який публічно висловився про місію Гаммершилда, як про повну невдачу. Президент Айзенгавер говорив про це безпосередньо з сенатором Новлендом, що його запросив до себе на сніданок. Державний секретар Доллес дякував Гаммершилдові за його труди й старання, але водночас підкреслив, що схвильований безправним затриманням американських вояків в комуністичному Китаї американський нарід з найбільшою нетерпеливістю стежить за дальшим розвитком цієї справи.

Окрема комісія має поборювати дискримінацію серед державних урядників

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер покликав до життя окрему комісію, яка має дбати про те, щоб не було расового, релігійного ані кольорового упередження при прийманні на працю в державних установах. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що ця комісія має більші права від попередньої, місце якої вона зайняла, бо зможе давати звіти безпосередньо перед самим президентом. Ця комісія розглядатиме всі спірні справи і співпрацювати з Урядом Цивільної Служби. Розпорядження президента робить відповідальним голови всіх департаментів за виконання постанови про рівне трактування всіх при прийманні на працю до урядових установ. Кожний департамент і кожна аґенція мусять найменувати окремого урядовця, так званого „урядовця для справ затруднювання співробітників", який стежитиме за тим, чи здійснюється засада затруднювання без жадних упереджень. Ці урядовці мають передавати всі зажалення комісії, головою якої президент призначив шикаґівського правника Мексвелла Аббела, а містоголовою — негра Арчибалда Дж. Кереля.

Сенатська Слідча Комісія змінила свій правильник

Вашинґтон. — Сенатська Постійна Слідча Підкомісія, яку очолював Джозеф МекКарті, змінила не тільки свого голову, але і свій правильник. На чолі цієї комісії стоїть тепер демократичний сенатор Джан Л. МекКлеллен. Найважнішою зміною в правильнику комісії є те, що новий її голова не може вести переслухань, якщо при цьому не буде принаймні ще одного її члена. Дальші зміни в правильнику такі: 1. Кожний свідок має право запросити свого оборонця під час переслухань. 2. Якщо голова не схоче скликати комісії на домагання її членів, тоді вона може бути скликана при допомозі урядовця комісії. 3. Якщо оборонець свідка незаконно веде оборону, комісія може його відкликати. 4. Свідок має право доступу до всіх документів, які відносяться до його справи. 5. Питати свідків можуть тільки члени комісії або призначені для цього урядовці.

Демократи пропонуватимуть зменшення прибуткових податків

Вашинґтон. — Визначні демократичні конґресмени хочуть внести до Конґресу законопроєкт про зменшення прибуткових податків ще в цьому році, щоб таким чином випередити президента Айзенгавера, який, правдоподібно, в найближчому році, в якому мають відбутися вибори президента, запропонує дальше зниження податків. В демократичному законопроєкті пропонується зменшити на 80 долярів прибуткові податки родинам, які складаються з чотирьох членів. В іншому проєкті, над яким нараджуються демократичні конґресмени, пропонується зменшити податок на 20 долярів кожному податковцеві, і ще по двадцять долярів від кожного члена родини. Якщо б цей законопроєкт ухвалено, то державна скарбниця втратила б річно 1,400,000,000 долярів. Демократи мали б вести таку тактику, щоб справу зменшення прибуткових податків сполучити з справою продовження на один рік податків від корпорацій і від надмірних прибутків, про що просив у своєму бюджетовому зверненні Айзенгавер. Демократи обговорювали вже справу зменшення прибуткових податків з головою Комісії Способів і Метод в Палаті Репрезентантів, але ще не говорили про цю справу з демократичним спікером цієї палати конґресменом Семом Рейберном. Коли Конґрес не продовжить ще на один рік податків від корпорацій і надмірних прибутків, які мали б бути скасовані 1 квітня цього року, то державна скарбниця матиме недобір, збільшений на три більйони долярів.

● **На Караїбському морі** відбуваються зимові вправи американської фльоти, в яких беруть участь кільканадцять кораблів, між ними і такі лінійні кораблі як „Висконсін" і літаконосці „Віллей Фордж" та „Лейт". На цих вправах мають застосувати найновіші винаходи, приймаючи, що бої відбуваються в атомовій добі.

● **Перший атомовий** підводний човен „Навтілюс" в п'ятницю, 21 січня, зануриться в воду. Досі він плавав тільки по поверхні води, виїхавши з своєї бази в Ґретоні, Коннектикат.

Керовані стрільна для кораблів

Вашинґтон. — Команда фльоти зробила великі замовлення на керовані стрільна, в тому числі й атомові, які можна буде вистрілювати з кораблів і підводних човнів. На чотирьох військових кораблях заінстальовано радарові апарати, при допомозі яких можна стежити за ворожими літаками. Це є вантажні кораблі з другої світової війни, так звані „кораблі волі". Вони підлягають команді Континентальної Повітряної Оборони. Перший з цих кораблів почне служити вже 1 лютого, а дальші в березні і квітні цього року. З департаменту оборони повідомляють, що понад 50 гарматок для вистрілювання керованих стрілен коштуватимуть 16,383,790 долярів. Фльота має вже три підводні човни на Тихому океані, озброєні керованими стрільнами. Також на двох кружляках вмонтовують гарматки для керованих стрілен.

Вестпорт залишив опозицію проти гармат „ніке"

Вестпорт, Коннектикат. — Місто Вестпорт довший час було в опозиції проти того, щоб нововинайдені протилетунські гармати „ніке" були встановлені для його оборони проти ворожого налету. Окрема комісія мала перевірити цю справу на місці, а також вияснити в команді армії, чи направду безпека району, де знаходиться це місто, вимагає оборони гарматами „ніке". По закінченні перевірки голова цієї комісії, Ралф Шеффер, заявив на зборах Міської Ради, що заінстальовані протилетунські гарматки є так само шкідливі як „молочний бар". В дебатах над цією справою редактор місцевого часопису Персі Стови сказав, що „Вестпорт осмішив себе на віки вічні".

Південно-корейський старшина погрожувався генералові Тейлорові

Сеул. — Майор південно-корейської армії, Кім Кі Ок, вскочив через відкрите вікно в одну з кімнат головної кватири південно-корейської армії, де саме відбувалася нарада з командантом американських наземних військ в Кореї, генералом Тейлором, витягнув 45-каліброву американську пістолю й наставив її в напрямі генерала Тейлора. Поки він встиг стрелити приявні південно-корейські старшини встигли його обеззброїти. Ця подія скоїлась останнього вівтірка. В офіційному корейському повідомленні сказано, що майор Кім Кі Ок заявив, що він не думав стріляти, а хотів зробити демонстрацію перед генералом Тейлором, щоб Америка в більшій мірі допомогла Кореї об'єднатися і прогнати з неї комуністів. В офіційному повідомленні пояснюється, що атентатчик був колись важко ранений і тепер перевіряють його умовий стан. Ген. Тейлор заявив, що він певний, що вчинок цього майора не покривається з настроями корейського народу.

Прем'єр Туреччини вернувся до Істанбулу

Істанбул. — Прем'єр Туреччини Мендерес вернувся з 12-денної подорожі до Іраку й Ливану. Перед виїздом з Бейруту він звернувся до єгипетського амбасадора при ливанському уряді й попросив його передати єгипетському прем'єрові своє бажання відвідати Єгипет. Мендереса прикро вразила неґативна постава Єгипту до підписаного під час його відвідин в Іраку турецько-іранського договору про приязнь і взаємну безпеку й атака єгипетського міністра закордонних справ проти Іраку, за те, що, мовляв, Ірак зрадив солідарність арабських держав. Прем'єр Туреччини хоче поїхати до Каїро й особисто переконати керівників Єгипту, що середньо-східній військово-політичний бльок з антикомуністичним вістрям не суперечить цілям Арабської Ліґи і не підриває авторитету Єгипту, як лідера цієї Ліґи. Сама Туреччина, як країна мохаммеданська, але не арабська, не хоче належати до Арабської Ліґи головно через гостро антиізраїльський характер Ліґи, тоді, як Туреччина має з Ізраїлем торговельний договір і не має з ним ніяких конфліктів ані щодо території, ані щодо втікачів, водних резерв та ін.

В АМЕРИЦІ

● **Цього тижня** в Білому Домі президент після праці майже кожного дня приймає гостей. 18 січня президент гостив провідника Сенату — віце-президента Ричарда М. Ніксона, 19-го — спікера Палати Репрезентантів — конґресмена Сема Рейберна, 21-го має бути обід для дипломатів. Секретарка Мері Джейн МекКафрі заявила, що панство Айзенгавери для прийнять не вживають квітів, які ростуть в теплярні в Білому Домі, а купують в огородника і платять за них грішми із спеціяльного фонду. Цього тижня має бути в Білому Домі 80 гостей, а минулого року президент гостив 1,419 гостей.

● **Департамент** справедливости просить Конґрес призначити 500,000 долярів для нагороди тим особам, які дадуть інформації про нелеґальний привіз атомових бомб до цієї країни. Громадяни чужих держав, які дадуть подібні інформації, матимуть право прибути до ЗДА і дістати громадянство цієї країни.

● **Фірма Дженерал Моторс** призначила два мільйони долярів на допомогу високим школам. Ці гроші мають розділити між 306 університетів і каледжів. З них уфундував також стипендії для студентів і молодих науковців.

● **Незабаром** почнуть будувати летовище для гелікоптерів в центрі Ню Йорку. Це летовище буде знаходитися над рікою Гудсоном між 28 і 32 вулицями.

● **В Клівленді, Огайо,** помер 64-річний батько д-ра Семюела Шепперда, д-р Ричард А. Шепперд. Від 4-го липня 1954 року, — це вже третя особа з родини Шеппердів відійшла з цього світу. 4-го липня вбито жінку д-ра С. Шепперда, а недавно відобрала собі життя його мати.

ПОСАДНИК МІСТА ШІКАҐО ПРОГОЛОСИВ „ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОСТИ"

Шікаґо. — Посадник другово найбільшого в З'єдинених Державах міста Шікаґо у стейті Мишиґен, мейор Мартін Кеннелі, проголосив неділю 23-го січня Днем Української Державної Незалежности. Він підписав 18-го січня відповідне проголошення й передав його особисто голові Ліґи Американців українського походження, відомому громадянинові Іванові Дужанському. У цій проклямації мейор Кеннелі закликає всіх мешканців Шікаґо вшанувати роковини найбільшої події в історії України, якою було проголошення її державности й соборности актами 22-го січня 1918 і 1919 року. У цьому році українська громада в Шікаґо святкує ці роковини особливо урочисто церковними відправами й академією в авдиторії школи св. Миколая. На академії промовцями виступлять адв. Михайло Пізнак з Ню Йорку, проф. Роман Смаль-Стоцький, д-р Володимир Галан і д-р Михайло Пап, поруч із багатою мистецькою програмою.

В Лондоні почав виходити український журнал англійською мовою

Лондон. — В Лондоні вийшло перше число українського журналу „Ди Юкрейніен Рівю". Це число появилося за місяць грудень 1954 року. Дальші числа мають появлятися чвертьрічно. Як редактори підписані Володимир Державин і Василь Орелецький. Видає цей квартальник Союз Українців у Великій Британії. Перше число має 84 сторінки і містить статті українських і неукраїнських авторів. З чужих авторів надруковані статті Пола Скотта-Монтаґу під заголовком „Андрей Шептицький — християнин і патріот" та Дж. Ф. Стюварта „Щоб зрозуміти Росію", в якій говориться про підбої Москви від 1436 року. Н. Накашідзе вмістив статтю про право поневолених народів на самостійність. З українських авторів надруковано праці Б. Крупницького, О. Горнового, Г. Селеген, А. Микулина і Д. Донцова.

В СВІТІ

● **Американський** літаконосець „Мідвей" причалив до столиці Південно-Африканської Унії Кептавну для маніфестації американської приязни. Командування літаконосця допустило відвідувачів з-поміж цивільного населення. Коло 50,000 осіб відвідало корабель. Здебільша це були кольорові автохтони. Деякі місцеві часописи, речники офіційного курсу південно-африканської расистської політики, висловлювали невдоволення, що залога корабля расово мішана й немає т. зв. сеґреґації між білими й кольоровими.

● **Тіто,** який 11 днів перебув на відвідинах у столиці Бурми, Ранґуні, уклав угоду з бурмійським урядом, згідно з якою Юґославія вивінує зброєю і одягом дивізію бурмійського війська взаміну за доставу бурмійського рижу. Західня преса висловлює здивування, звідкіля Тіто візьме зброю і виряд для Бурми, коли він сам дістає її від Америки.

● **Президент Південної Кореї** Синґман Рі перейшов операцію залоз у зв'язку з важкою перестудою. Його оперували в американському військовому шпиталі. Стан здоров'я 79-літнього президента настільки поправився, що він переїхав уже до своєї резиденції і почав знову цікавитись державними справами.

● **Організація жінок** у Пакістані розпочала кампанію проти многожерства, що існує в країні. 20,000 зорганізованих махаммеданських жінок домагається рівноправности з чоловіками і, зокрема права домагатись розводу з різних причин.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНА КРИЗА СОВЄТСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Страшні речі діються за залізною заслоною. Поруч вісток про приховану боротьбу між самими совєтськими диктаторами, зокрема про „тиху", але запеклу суперечність між Маленковим і Хрущовом, з-поза залізної заслони доходять вістки про затяжну економічну кризу, яка охоплює щораз більше і щораз сильніше всі опановані комуністами простори. Із складених докупи багатьох, часто відірваних повідомлень, включно з відповідними нотками в совєтській та сателітській пресі, як і з урядових повідомлень та заходів, виявляється недвозначно, що совєтська імперія переживає ще одну затяжну кризу, наслідки якої, у відповідних обставинах, можуть бути смертельні.

Насамперед виявляється, що на величезних просторах Совєтського Союзу та його сателітів існує грізна харчова криза. Про харчові труднощі повідомляється, зокрема з тих сателітських країн, які ще так недавно були головними експортерами збіжжя в Західню Европу. Обіцянки та надії на „освоєння цілин" в азійській частині совєтської імперії, що мало б збільшити совєтську харчову продукцію на 30 відсотків, цієї кризи не зменшують і не полегшують.

Подібне положення у промислі та промисловій продукції. Бракує сировців і бракує продуктів. Совєтський уряд намагається пояснити цю ситуацію тим, що, мовляв, збільшилась купівельна спроможність підсовєтського населення. Але це теж кризи не зменшує.

І це діється в тому самому часі, коли країни вільного світу збільшили свою аґрарну і промислову продукцію на 50% понад передвоєнний стан і коли в західньому світі загальний добробут досягнув небувалої досі висоти. Очевидно, що такий стан, навіть при найщільнішій залізній заслоні, доходить до свідомости й підсовєтського загалу, впливаючи на його політичне наставлення. Цьому не можуть запобігти ніякі чистки, жертвою яких падають навіть найвищі комуністичні провідники.

Совєтська імперія, здавалося б, направду тріщить. Відповідальні державні мужі Заходу це знають, вони мусять знати про це далеко більше, ніж знає загал, і чи не на цій свідомості вони базують свою теперішню політику у відношенні до Совєтів. Деяке світло на це припущення кидає обговорювана недавно на цьому місці „доктрина Доллеса", з'ясована ним попереднього тижня на одному зібранні в Ню Йорку. З тверджень Доллеса виходить, що західній світ, створивши таку оборонну силу, якою в кожній хвилині і в кожних обставинах можна не тільки відбити совєтський напад, але й розторощити напасників, може дозволити собі на політику „співіснування", бо комуністична частина світу не видержить „мирної конкуренції" і в свій час сама розвалиться. Доллес вияснював, що політика „співіснування" чи — як він називає — політика „модусу вівенді" між вільним і комуністичним світом в жадному разі не означає ані апробати теперішнього стану в світі, ані будь-якого відступу від західніх ідеалів. Це тільки тактика. Замість ліквідувати постійну совєтську загрозу для вільного світу та його цивілізації силою і тим самим великими жертвами, Захід воліє „співіснувати" аж поки совєтська імперія „сама розвалиться". Із загальної оцінки теперішнього стану за залізною заслоною можна вносити, що на такий розвал совєтської імперії не доведеться довго ждати.

Проте, в таких своїх калькуляціях західні політики можуть грубо помилитись. Совєтська імперія живе в постійній кризі від першого дня її існування. Ці кризи були далеко більші від теперішньої, в них гинули мільйони людей, але від них не розвалилася диктаторська імперія. Тому немає багато надій на те, щоб вона могла „сама розвалитись" тепер. Натомість такий розвал був би куди можливіший, якби західні держави умудрились у цьому відповідно допомогти. Коли б, в обставинах затяжної кризи за залізною заслоною, вільний світ відважився на направду динамічну визвольну політику, коли б він використав захитаний совєтський балянс і підважив його ще більше хоч би тільки мирними засобами відповідної надії та заохоти для поневолених народів і відповідною мирною допомогою у їх визвольних змаганнях, тоді ще можна б мати деякі надії на „самочинний розвал" совєтської імперії. Але цілком протилежні наслідки може мати підказана Заходові совєтськими пропаґандистами політика „модусу вівенді", бо вона ще тільки збільшить апатію та резиґнацію десятиріччями гнобленого і четвертованого підсовєтського населення. Багато разів пасивно очікував вільний світ на самочинний розвал совєтської імперії, очікував він його і після смерти Сталіна, але з такого пасивного очікування ніколи нічого не виходило. Навряд чи вийде й тепер.

РОЗВИТОК НАШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Коли з европейської післявоєнної скитальщини почали до Америки прибувати нові українські іміґранти, вони знайшли тут готову сітку українсько-американських організацій у вигляді братерсько-запомогових союзів, між якими з традиції передове місце займав і займає Український Народний Союз з усіми його розгалуженнями, як місцевими відділами, так і центральними надбудовами, до яких між іншим належить Український Конґресовий Комітет та Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет. У поодиноких місцевостях застали новоприбулі — ще й інші товариства та установи, які мали приміщення в церковних залях або народних домах. Були це об'єднання місцевих відділів братерсько-запомогових та інших товариств, які вели народну працю відповідно до своїх можливостей та потреб місцевости. Напрям цій праці надавала українська преса, видавана, з засади, союзами.

Самозрозуміле, що новоприбулі мусіли признати існуючий стан і почали присднуватися до старих українсько-американських товариств. Це відчув у першу чергу Український Народний Союз набутком великого числа нових членів. В інших подібних орґанізаціях також значно зросла кількість нових членів з-поміж нової іміґрації.

Очевидно, що з прибутком нових сил, головно на науковій та мистецькій ділянках, мусіли постати теж відповідні нові установи, як наукові товариства, мистецькі школи й фахові театральні та співацькі ансамблі, які доповнили або завершили давніші подібні спроби українських іміґрантів. Дальший їх розвиток залежатиме від підтримки українського громадянства і від їх здібности пристосуватися до відносин у Новому Світі. Економічні установи, як банкові, чи позичкові, перебувають покищо в першій стадії свого розвитку, але вже також можуть похвалитись поважними досягненнями. Вже саме змагання до їх засновування треба привітати як творчу ініціятиву.

Зате не завжди корисним, а часто й шкідливим треба назвати змагання до створення гуртів, а то й організацій, які своєю партійністю нагадують колишні староамериканські войовничі „клани", тобто замкнені в собі гурти, що майже виключають співпрацю з іншими народними організаціями і сіють ворожнечу до кожного, хто не з ними.

Подібні прояви були теж у минулому, але вони позначилися тільки витратою енергії і часто знеохочували тут народжене українське покоління до народної праці в українському середовищі.

Коли у минулому вдалося ще притягнути молодь українського роду до української визвольної ідеї, то це треба приписати таки Українському Народному Союзові, який з-поміж своїх членів зміг створити Українсько Американську Ліґу Молоді, за якою пішли й інші подібні організації, даючи підставу до закріплення української ідеї серед нових поколінь.

Це треба пригадати свіжій іміґрації саме тепер, коли можна ствердити, що присднування нових членів до Українського Народного Союзу, а то й до інших братніх організацій, значно підупало. Частина членів нашої спільноти думає, що особистого маєткового забезпечення вистачає для їхнього теперішнього існування, і вони хвилево вдоволені з свого положення. Одначе таким людям час пригадати, що вони мають ще обов'язки супроти старої батьківщини, і ці обов'язки не кінчаться на їхньому існуванні; що цю ідею треба виплекати і ще за їх життя передати новому поколінню так, як це зробила свого часу стара іміґрація і це стало в пригоді і їй самій.

Досі на американському ґрунті не винайдено іншої кращої системи плекання ідеї визвольних змагань серед молодої генерації, як через свою власну тривку організацію і через відповідно редаґовану пресу. Якщо б не було наших давніх організацій, ми не мали б преси і не мали б цих надбань, якими всі тепер користуємося.

Коли під теперішню пору стало можливе теж поширити надбудову в українській організації, то треба пригадати собі, які сили запряжено в творення такої надбудови.

Така пригадка потрібна на те, щоб дбати постійно про зріст братньо-допомогових організацій, а в першу чергу Українського Народного Союзу, бо від його сили залежатиме сила української спільноти в Америці на довгі часи.

(С)

МЕЛЯНХОЛІЙНА ПРОГУЛЯНКА

(Лист із Парижу)

Колись після першої світової війни висловився один політик про Францію: „Нація з великою минувшиною, з непевною теперішністю і з темною будучністю". Такі вироки часто не оправдуються, бо життя народів не вкладається в короткі формули, хоч би їх складали й люди дуже дотепні.

Згадані слова прийшли мені на думку, коли я зайшов на старовинний цвинтар у Парижі Пер Ляшез. Багато тут надгробків з різних століть. Міцне каміння зберегло написи, хоч нема вже рідні цих померлих, яка могла б охороняти пам'ятники і дбати про їх декорування в дні їх смерти. Однак на однім надгробку, недалеко входу на цвинтар, бачу багато живих квітів, і лямпада дає своє миготливе світло. Це — могила Аляна Кардека, що помер 1883 року. Кардек, як написано на надгробку, був засновником спіритизму. Багато прочан приходять до його могили, шукаючи поради і зміцнення здоров'я. Кажуть, що Кардек допомагає всім, хто вірить у його цілющу силу. Тільки бажань матеріяльного збагачення не виконує знаменитий спірит... Так, у центрі Паризького „Вавилону" діються чудеса: „Віра твоя спасе тебе" — читаємо в Євангелії. Кажуть мені, що зовсім недавно Кардек виконав прохання тяжко недужої українки, що приїхала була із Німеччини: хвора на сухоти українка зовсім видужала!

Не самі французькі прізвища зустрінете на цвинтарі Пер Ляшез. Жили тут люди з усіх кінців світу, з власної волі, чи як політичні еміґранти, і тут довершилися їх дні. Ось надгробок мадярської аристократичної родини — Буянович Аґґ-Телек та Понґрац Сент Міклош і Овар. Недалеко — родина з німецько-екзотичним п р і з в и щ е м знайшла місце свого вічного спочинку: Garfounkel mestre de Urbizu Zuarnavar. Прізвища теж не французькі — італійські, еспанські, німецькі, чеські, польські зустрінете на кожнім кроці: Avergo, Patti, Strakosch, Signorino, Wagner, Fernandes y de los Rios, Jungfleisch. Ось латинський напис на гробі поляка Комара: Stanislao D. Komar, optimo civi, coniugi, patri (найліпшому громадянинові, мужеві, батькові).

Далі зустрічаю надгробок Ганнеманна (1755-1843). Це — німець із Саксонії, засновник того напряму в медицині, що зветься гомеопатія. На надгробку цитата із писань Ганнеманна: Similia similibus curentur (нехай подібне лікується подібними засобами).

Несподівано натрапляю на надгробок з написом церковно-слов'янськими буквами. Читаю:

Николай Александровичъ Кокошкинъ, дѣйствительный тайный совѣтникъ, посланникъ ръ (замість въ) Турцiи (треба — Турціи), Неаполѣ и Дрезденѣ. Род. въ Москвѣ 6/18 Окт. 1792 г., скончался въ Парижѣ 13/25 Января 1873 г.

Французькі майстри поробили помилки в невідомій їм мові, а рідня подала неточний день народження таємного радника. Адже ж в 18 віці, коли цей вірнопідданий слуга царів народився, різниця між старим і новим стилем була на 11 днів, а не на 12, як в віці 19-му. Під тою самою плитою похований — „Статсъ-Секретарь Алексѣй Алексѣевичъ Зубовъ, саратовскій губернаторъ". А щоб навіки пам'ятали люди, подано і роки губернаторської служби статс-секретаря: 1882 — 1887... Кокошкін служив царським дипломатом ще в ті часи, коли не було німецької імперії і Італія ще не була об'єднана. Зубов помер 1904 р. у Фльоренції, але похований у Парижі, мабуть, доводився ріднею Кокошкінові.

Недалеко — величний пам'ятник на могилі Єлисавети Демідової, родженої — баронеси Строґонової. Померла 1818 року. Демідови і Строґонови — багаті купці і промисловці на Уралі, відомі з доби царя Петра І. Думається: скільки кріпацьких душ мусіли тяжко працювати, щоб Єлисавета Демідова могла розкошувати в Парижі і дістати на охорону своїх тлінних останків такий пам'ятник-твердиню, з ведмежими головами і лисами, соболями й горностаями, вирізьбленими на камені?

Недалеко один від одного знаходжу надгробні пам'ятники — революціонера і контрреволюціонера Ремон де Сез, граф і пер (член горішньої палати), міністер, член Академії Наук і т. д. Але головне: він був оборонцем короля Людовика 16 в суді 26 грудня 1792 р. в Парижі. Короля врятувати не вдалося. Але, після упадку Наполеона, Р. де Сез дістав нагороду від короля Людовика 18 і помер у мирі 1828 року.

На цім таки цвинтарі знаходимо пам'ятник коронованого революціонера: це маршал Иоаким Мюра (Murat), прославлений у війнах Великої Французької Революції. Наполеон І віддав за нього свою сестру Кароліну і зробив Мюрата королем у Неаполі. Коли Наполеон рушив з острова Ельби, щоб вернути собі корону Франції, Мюра прилучився до свого шваґра. Попався в полон, і його розстріляно, після 100-денного панування Наполеона у Франції 1815 року. В одній могилі поховали його і Наполеонову сестру Кароліну.

Із Наполеонової доби знаходжу пишний надгробок: Famille Walewski. Це потомки Наполеона від його коханки — графині Валевської, польки, що вірила у визволення Польщі при допомозі Франції.

Імена похованих (Массена, Лефевр — маршали Наполеона) нагадують добу коли Франція була повна енерґії, широких плянів, і коли слово „патріотизм" не було пустим звуком. Слово [illegible] і господарська вага цієї країни мали тоді і пізніше значення в світі.

А що тепер? Комуністична партія — найсильніша в цій країні. Комуністи привласнили собі назву „патріотів", усіх інших звуть — зрадниками. Ці „патріоти" ждуть приходу совєтських армій, щоб допомогти Москві „визволити" Францію від „а м е р и к а н с ь к о г о панування". Французькі комуністи проти Атлантійського Союзу, але за зміцнення Совєтського Бльоку.

Виходжу з цвинтаря. На мурі комуністичний плякат: надруковані імена послів Парижу, що голосували в парляменті за озброєнням Західньої Німеччини. Загроза:

„Патріоти з а п а м' я т а ю т ь імена тих, що голосували за німецьку вермахт"...

На кладовищі Пер Ляшез, в іншому відділі, знайдете могили похованих українців: борець за Українську Народню Республіку, прославлений командир Зимового Походу Армії УНР (1918-1920) ген. Михайло Омелянович-Павленко; французька земля на цвинтарі Пер Ляшез прийняла також останки леґендарного Нестора Махна, одного з найгірших руїнників української державности. Смерть припинила хвилювання „житейського моря": „Ти єси порох і в порох обернешся"...

Viator

ТРИ СВІТИ

Безперечно, що найважливішою подією минулого року в політичному житті був вхід червоного Китаю в світову політику. Цей факт взяв свій початок з несподіваної події, коли то американський міністер закордонних справ Доллес, на Берлінській конференції в лютому 1954 р., на прохання французького товариша по фаху Бідо, згодився допустити червоний Китай на конференцію в Женеві, на якій мали бути обговорені справи Кореї та перемир'я в В'єтнамі. Хід цих подій закінчився ще більшою несподіванкою, коли секретар Об'єднаних Націй, Даґ Гаммершилд, полетів наприкінці грудня до Пейпінґу, щоб на підставі ухвали ОН обговорити з Чу Ен-лаєм справу випущення на волю американських летунів. Генеральний секретар цієї установи, яка довгі роки не хоче прийняти червоного Китаю в свої члени, зокрема під тиском ЗДА, — летить до уряду цієї держави, щоб виторгувати якісь полегші саме для ЗДА! Але Пейпінґ не виявляє охоти йти на якісь поступки. Ще тому п'ятдесят років вистачило б одного воєнного корабля, який взяв би під обстріл якесь китайське місто, щоб усі полонені опинилися на волі. Сьогодні посилається генерального секретаря ОН!

Ця місія ОН може допровадити до втрати престижу цієї установи в цілому світі, а зокрема на азійському континенті. Бо, як заявив Чу Ен-лай, він хоче з висланцем ОН „в інтересі миру та міжнародного відпруження", говорити про відкриті питання. Загальновідомо, що ці „відкриті питання, це — постійне місце для червоного Китаю в ОН та справа Формози. Але висланник ОН не має повновластей обговорювати ці питання. І що йому зостається — вертатися з порожніми руками? Тоді такий поворот, стає не тільки проґраною ОН на Далекому Сході, але й великою невдачею для ЗДА. Першу таку проґрану бачив світ у корейській війні, де війська ЗДА стояли віч-на-віч з китайськими „добровільцями". Сталося це у немалій мірі через „миролюбність" Трумана, який не дав МекАртурові належної військової підтримки. Чи була оправдана миролюбність Айзенгавера, який на пропозицію одного з сенаторів, у випадку, якщо червоний Китай не випустить американських летунів, перепровадити бльокаду, відповів, що такий крок може привести до нової світової війни, — виявить недалеке майбутнє.

Червоний Китай має певного роду вільну руку у відношенні до ЗДА, і з цього робить вжиток. Червоний Китай задержує американських полонених, а рівночасно випускає на волю всіх англійців, канадійців та голляндців. В дуже гострому тоні нападає китайська радіовисильня на американців, називаючи їх імперіялістами та паліями війни. Ми, каже червоний Китай — „боремося за повалення а м е р и к а н с ь к о г о панування в Азії". А на ділі виглядає ця „боротьба" так, що такі країни, як В'єтнам, Ляос, Камбоджа, Індонезія і т. д., стоять постійно під загрозою комуністичного перевороту, яким кермує Пейпінґ. В цей спосіб демонструє червоний Китай політику великодержави, яка стоїть на становищі, що належить виключити всі західні держави від будь-яких впливів на Далекому Сході, і укріплює себе як третю силу, яка нав'язує тісні зв'язки з такими державами як Індія, Бурма і навіть деякі країни Близького Сходу та европейського континенту. А це сполохлива справа не тільки для Заходу, але й для... Совєтів.

Сила та загроза Москви полягала дотепер в тому, що світ був практично поділений надвоє залізною заслоною. Але коли до цього, як на це вказують дії жовто-червоного комунізму — прибуде ще й бамбусова заслона, то це примусить Москву пристосувати свою закордонну політику до створеного положення. А на це є вже деякі познаки. Наприклад, Москва виявляє велику обережність та стриманість у справі Формози. В Женеві, коли Чу Ен-лай заявив, що азійські питання стосуються тільки Азії, ніхто не чув оплесків Москви, навпаки, вона в делікатній формі дала зрозуміти, що з такою тезою не погоджується. Тим часом в Індії, Афґаністані, Бурмі та Індонезії Совєти анґажуються в господарській ділянці (позички, відбудова і т. п.), що зовсім не йде по лінії китайської політики.

У зв'язку з назріванням великих політичних подій на Далекому Сході, може це один факт відіграти велику ролю. До другої світової війни існувала у відношенні до Совєтів деяка рівновага, бо на Сході стояла така мілітарна потуга як Японія, а на Заході — Німеччина. Обидві країни вже довзі будуть, за згодою вільного світу, озброєні. Але рівночасно виростає нова китайська мілітарна сила, про яку ніхто не може сказати, що її цілі будуть сходитися з совєтськими. І певне, що політики західнього світу беруть розвиток подій на Далекому Сході в рахунок своїх політичних міркувань та калькуляцій, які можна записувати на користь Заходу.

Нестор

Д-р Кость Кисілевський

Університет українознавства при НТШ в ЗДА

Другий курс викладів зимового семестру зайняв п'ять вечорів, а саме 24, 26-29 грудня 1954 року. Виголошено 15 викладів, що в сумі з попереднім курсом дає 33 виклади. Цим разом було 105 слухачів (і 110 на другому курсі), отже пересічно понад 20 кожного вечора. Щоб занадто не стомлювати їх, скорочено число викладів до трьох кожного вечора по 40 хвилин, з малими перервами. Продовжували свої попередні виклади: пп. В. Лев, К. Кисілевський, М. Андрусяк, В. Січинський, Д. Горняткевич, М. Зайцев, В. Величківський. Між новими викладачами були: О. М. Ваврик: Москва — III Рим, Ю. Фединський: Законодавство в окупованих теренах, Б. Берест-Ковалів: Вступ до історії українського кіна, Вступ до історії українського театру.

Останнього вечора промовляв до слухачів фундатор НТШ, п. Василь Пуйда, про витривалість в задуманій праці. Опісля обдарував 12 найточніших слухачів гарними „Кобзарями" у виданні „Дніпра".

Заплянована третій курс на час міжсеместральних вакацій, тобто: 4-7 лютого 1955, конференцію і зустріч професорів з студентами на 29 січня в домівці Студентської Громади в Ню Йорку (142, 2 АВЕ), на 6 год. веч.

Третій курс обійматиме, крім попередніх, такі виклади: П. Ковалів: Вступ до історії української мови, М. Шлемкевич: Впровід до історії української публіцистики, М. Яковлів: Вступ до історії українського права, Б. Берест-Ковалів: Історія українського кіна та театру.

Додатні сторінки викладів: помітне зацікавлення серед молоді, повага студій, точність у відвідуванні викладів, усталення лекцій і слухачів. Отже, поволі йдемо вперед, хоч завжди ще тільки мріємо про заповнену авдиторію. Маємо надію, що третій курс буде успішніший в цьому напрямі!

Петро Кізко

НА ЦІЛИНУ

(Оповідання)

1

I

Хата Павла Андрійовича Громенка була останньою, в яку мав зайти секретар парторґанізації Семен Строгулін. Був теплий серпневий вечір, коли Строгулін плентався піщаними кучугурами, поміж молодим соснячком, до Павла Громенка, що жив аж на самому краю села в старезній, облупленій, як худа курка, хаті. Дорогою Строгулін думав: „Клятий малорос! Хоч словом не скаже, так по очах по зморшках, що на чолі стягаються, видко, що невдоволений! Але розуміє, що проти сили партії і уряду не попре. Бачить, що нема ні виходу, ні викруту. Що тепер можуть зробити Громенки чи Сагаї? Що може зробити вовк, загнаний у пастку? Землю, залізні дроти гризти? Чого хотіти? Нічого! Але живим бути. А Громенко хіба не хоче бути живим? Хоче! А як хоче, мусить робити те, що комуністична партія і уряд скажуть, що великий, передовий російський народ скаже!"

Строгулін підходив до Громенкової хати. З подвір'я доносився запах паленого галуззя й диму. А коли вже завиднілася його присадкувата солом'яна клуня, Строгулін запримітив, що в Громенка біля хати горить вогонь. „Чи надворі щось варять?" — подумав і завернув на дорогу, що вела до збитих навхрест із соснових обаполів воріт. Перед самим входом на подвір'я Строгулін докінчував міркувати: — „А все таки треба буде поступати м'яко, легенька. Партія завжди вчила, що до селянина, зокрема українського, треба мати окремий, спеціяльний, підхід. Як до окуня чи ляща. Не хоче хлібця — ти йому комаху, не хоче комахи — хробачка... На хробачок почепиться.

Строгулін аж засміявся, входячи на Громенкове подвір'я.

— Здраствуйте, Павле Андрійовичу! — привітався до Громенка, що сидів по-турецькому біля триніжка, на якому в казанку щось варилось, і колупавсь патиком у сосновому галуззі. Навпроти сиділа Громенчиха й ворушила ложкою в казанку.

— Здраствуйте, товаришу секретар! — озвалися обоє. — Оце саме враз потрапили — на юшку з рибою! — сказав Громенко і кинув патика. — Готово, Тетяно? Знімай казанок, бо переварититься!

— Та вже, мабуть.

Громенчиха зняла казанок і поставила на землю, біля розстеленої білої полотняної скатертини, на якій стояли чотири тарілки з ложками і житніми сухарями.

— Отак надворі й їсте? — спитав Строгулін, сідаючи й собі біля триніжка.

— Надворі, — відповів байдуже Павло Андрійович. Громенчиха тим часом гукала до хати:

— Степане, клич Ониську та йдіть вечеряти!

Степан — Громенків син, Ониська — дочка. Степанові минуло вісімнадцять, Онисьці — шістнадцять.

На поклик матері вони вийшли з хати, поздоровкалися з Строгуліним і посідали навколо білої скатертини з тарілками, в яких уже парувала юшка з рибою й сухарями.

— Самі ловите? — поцікавився Строгулін.

— Сам, — відповів Громенко. — Тетяно, дай ложку, хай товариш секретар спробують. Питаєте, чи сам ловлю? Кожного вечора біжу на якусь годину до річки з вудкою. Місцеві ресурси використовую, — зажартував Павло Андрійович і зачерпнув ложкою юшку з розлізлим в окропі окунем. — Спробуйте, товаришу секретарю!

— За вечерю дякую, — відмовив Строгулін. — Я вже повечеряв. А якщо дозволите, буду з вами, Павле Андрійовичу, говорити при їжі. Діло важне є.

Хоч Громенко і звик уже до всяких „важних діл", з якими до нього не раз приходять від сільради, правління колгоспу, парторганізації та комсомолу, все ж кожний такий прихід будь-кого з „важним ділом" насторожував його самого і його родину. Громенчиха, почувши слова Строгуліна, затримала в роті ложку з нерозм'яклим сухарем, ніби не могла його розкусити, глянула на сина й доньку. Щось усередині її неначе кольнуло, немов вона вкинула туди не ложку гарячої, щойно знятої з вогню, юшки, а кусок льоду. „Важне діло" в Строгуліна — це не в голови сільради чи колгоспу, це не діло жука-кузьки чи довгоносика, це — більше діло, це, либонь, діло її рідної Ониськи і рідного Степана, якщо не самої її та чоловіка.

— Будь ласка, кажіть, — промовив стримано Громенко, внутрішньо весь насторожений.

— Ви знаєте, — почав Строгулін прямо із „черв'ячка", — що радянський народ під проводом випробуваного керівництва партії і уряду відстояв свою отчизну від німецьких загарбників, відбив спроби буржуазних націоналістів і інших чужоземних аґентів розвалити нашу владу зсередини, відібрати в радянського народу щасливе й радісне життя...

Громенчиха шепнула дітям:

— Їжте, я вже наїлась. — І підсунула їм останки юшки. Ті крутнули головами — досить.

Строгулін, не перериваючи мови, продовжував:

— А а н г л о-американські імперіялісти хочуть нам тепер нав'язати війну і знищити миролюбний Радянський Союз.

Громенко почухав у потилиці. Закурив. Громенчиха штовхнула під бік Ониську:

— Повіднось усе до хати. Вам же на комсомольські збори йти? Ідіть!

Громенко, Громенчиха й Строгулін залишились біля перекиненого триніжка й погаслого вогнища втрьох. Надворі вже зовсім повечоріло, стало вже темно, і тільки зорі з глибокої синяви неба та надрізаний місяць давали можливість кожному з співрозмовників р о з п і з н а в а т и один одного з облич. Кругла голова Строгуліна з куцим підборіддям і кирпатим маленьким носом нагадувала Громенкові чудернацьку карикатуру, що він її бачив у якійсь газеті. Пригадав тільки, що то була карикатура на якогось чужоземного капіталіста, що їхав запряженою в карету людиною і поганяв її батогом. Буває в житті подібність!

— Партія і уряд, — продовжував Строгулін — щоб зміцнити о б о р о носпроможність соціялістіческої вітчизни, вирішили підняти всі цілинні землі й перелоги, забуті й кинені облоги багатих земель Алтаю й Казахстану. Трудящі нашої країни поголовно відізвались на рішення партії і уряду й добровільно, самі записуються їхати в Алтайський, К р а с н о я р с ь к и й край та в Казахстан. У нашому селі дали згоду вже дев'ятнадцять сімей: Сагай, Лавриненко, П а р х о м е н к о, Христюк і інші. Я думаю, Павле Андрійовичу, що ви теж не відмовитесь постоять за радянську державу? Правда?

Строгулін вийняв білий аркуш паперу. Громенко поглянув на жінку. Та мовчала. На її лице упала тінь від клуні.

— Всією сім'єю? — зляканою спитала Громенчиха.

— Всією, — відповів Строгулін. — А що ж тут такого? Краще ж усім, як самим дітям.

Осип Залеський

ДЕЩО ПРО МУЗИКУ В МИНУЛОМУ РОЦІ

Музичний світ мав у минулому році багато втрат. Згадаю тут тільки найвизначніші постаті, що відійшли у засвіти.

Вліті помер довголітній дириґент фільгармонічної оркестри у Відні і Берліні та дириґент Віденської опери Клеменс Кравс, улюбленець віденської публіки. Помер під час концертової подорожі у Мехіко Сиґі. Найславніший сучасний німецький дириґент і поруч Тосканіні найбільший дириґент світу, Вільгельм Фуртвенґлер, помер 30 листопада у Баден-Бадені в Німеччині. На цей рік мав він численні запрошення до симфонічних оркестр в Европі, та ненадійна смерть перекреслила усі людські пляни. В Осльо, у Норвегії, помер визначний дириґент симфонічних оркестр в Европі, Америці та Ізраїлі Ісай Добровен. Тосканіні попрощався з дириґентською паличкою і пішов на заслужений відпочинок у своїй родинній місцевості в Італії. Здається, що всі великі дириґенти, відтворці ідей геніяльних композиторів, відійшли від служби музам і людству, щоб дати місце новим, молодшим своїм наступникам. От у музичному світі заяснів новий дириґентський талант, шістнадцятилітній італієць Роберто Бенці, який своїм виступом на симфонічному концерті в Франкфурті над Майном здивував членів оркестри, критиків і публіку та відразу добув ім'я „чудесної дитини", якій ворожать небуденну музичну кар'єру.

Останній з славного роду віденських Штравсів, творців безсмертних вальсів і оперет, Оскар Штравс помер на 83-му році життя 11 січня у Бад Ішлі в Австрії, де він проживав, вернувшись з ЗДА. Нашій публіці, що тямить це золоту добу оперети, не чужі будуть назви його оперет, як „Сон вальса", чи „Останній вальс" та славні віденські вальси, які творив Штравс для двірських балів колишньої цісарської Австрії. Один день раніше помер в Іберліндені над Боденським озером багато молодший від Штравса творець оперет Фред Раймонд. Його оперети як „Блакитна маска" і „Перла Токаю" були знані на західньо-українських землях. У Варшаві помер 8 лютого Ян Маклякевіч, найвизначніший сучасний польський композитор, дириґент Краківської і Варшавської фільгармонічних оркестр, професор варшавської консерваторії і автор симфонічних творів. — Як бачимо, жниво смерти не мале, хоч згадали ми тільки найвизначніші постаті з музичного світу.

Відроджена по війні Німеччина звернула увагу на музичне виховання молодого покоління. Віднова музичного виховання на твердих основах, доступність музичної культури для ширшого загалу, поширення форм самодіяльного музикування, творення хорів та ансамблів камерної музики і використовування скарбів призабутої передклясичної музики — це кличі, на яких має спиратися музична праця німецької молоді. Для здійснення цих кличів постають гуртки і музичні громади молоді по німецьких містах, відбуваються музичні фестивалі і подібні імпрези. Один такий з'їзд молоді і музичний фестиваль відбувся в м. Пассав з початком серпня під назвою: „Святкові дні молодої музики". Як гимн цього з'їзду був чотириголосовий канон, написаний композитором Карлом Марксом (не мішати з Марксом — творцем комунізму!) до слів: „Сіне музіка нулля віта" (без музики немає життя). В привітальній промові цьому з'їздові висказав баварський міністер культури такі цікаві думки: Спів є кращий за промови, або: Замилування до музики і її активне плекання є мірилом культури даного народу. Програми 56-ох імпрез цього з'їзду виказали твори від Діфо (композитор, народжений коло 1400 року у Фляндрії) до Стравінського, від григоріянських хоралів до сучасних хоральних творів. У з'їзді брали участь 83 хори, музичні гуртки і танкові групи, разом коло 4,000 осіб, з різних европейських країн. (Нас там не було). Другий подібний з'їзд відбувся від серпня до жовтня в місті Кассель, в якому брали участь хори молоді (світські і церковні), з'єднання народних інструментів і танкові групи.

Музичний фестиваль „Міжнародного товариства для плекання нової музики" відбувся цього року в місяці червні в Ізраїлі. Це товариство має на меті плекати і пропаґувати нові, незнані ще твори. Автори і виконавці цього фестивалю були з таких країн: Японія, Південна Африка, Фінляндія, ЗДА, Франція, Німеччина, Австрія, Греція, Норвегія, Австралія, Чіле та Ізраїль.

В липні відбувся інший музичний фестиваль у Ланґолені в Північній Валії при участі понад 100,000 учасників. Були тут англійці, ірляндці, шкоти, валійці, німці, французи, італійці, норвежці, португальці, шведи, еспанці, американці та кольорові мешканці Азії і Африки. Усі вони виконували свої національні пісні, хорові та оркестральні твори, національні танки і хереографічні продукції. Нас там також не було.

Другий міжнародний конґрес католицької церковної музики відбувся у Відні на початку жовтня. Старокиївські церковні пісні виконував німецький хор (так!) з німецького міста Ессен. Доповіді про східню церковну музику мали вчені музикознавці німці.

Спитаєте, шановні читачі, чому ніде нас не було? Чи немає у нас покликаних для цього фахівців? Ні, дещо їх у нас є, навіть на еміґрації, але немає у нас для цієї праці організаційного сприту і грошей, бо одне і друге витрачаємо на наші „партійні" порахунки і на взаємне поборювання. А наша участь в одному чи другому з'їзді дала б для української справи може більше користи, як не один „політичний" часопис, чи навіть маніфестація.

Може декого зацікавить питання, кого під сучасну пору вважають найвизначнішим композитором? Є ним без сумніву 73-літній Ігор Стравінський, за національністю росіянин, що проживає у ЗДА. Цього року відбув він мистецьку подорож по Европі і, між іншим, дириґував оркестрою південнозахідного радія в Баден-Бадені у Німеччині. З усієї Европи поз'їздилися дириґенти, композитори і критики, щоб послухати інтерпретації музичних творів у виконанні цього мистця.

Як представляється минулий рік в українському музичному світі? Коса смерти була для нас у цьому році досить ласкава, а може вже ступилася у попередніх роках, коли на Україні мала добрі жнива. Що дістеться там, за завісою, не багато знаємо, хіба те, що врядигоди передістанеться до нашої преси. Наші композитори пишуть опери, симфонії та інші твори в честь „возз'єднання з старшим братом", або на подібні теми чи нагоди. Пишуть, бо мусять писати. Як живуть і чи живуть наші музики в Києві і Львові невідомо.

А на еміґрації? В Голляндії під проводом д-ра Антоновича співає українські пісні голляндський хор, але українського професійного хору у західньому світі ми не маємо. Була спроба з українськими симфонічними концертами, але помер Пюрко, і справа завмерла. Є у нас немало виконавців співаків та інструменталістів, є й композитори, але нема кому зорганізувати для них терену праці. Одиноке радісне явище — це наші музичні школи, які ростуть, слава Богу, як гриби по дощі і гарно розвиваються завдяки їх невтомному організаторові Романові Савицькому. Може молоде покоління, яке виховається в них, буде тим рушієм, який поставить нашу музичну культуру на нові рейки.

35 років муравлиної праці

Якось воно в житті так вже буває, що поважна, муравлина, тиха й основна праця людини проходить тихо, безгаморно, майже непомітно. І то тим більше непомітно, чим більше є довкола галасу й реклями. Але така тиха, ревна й віддана праця є тим більше корисна і глибока своїми духовими та моральними вартостями; вона вносить оті тривалі здобутки, осяги до скарбниці народу, з надрів якого й виходить цей позитивний робітник на культурному полі.

Таке міркування насувається нам, коли ми оглянули, хоч і наоспіх, виставку праць: архітектура, графіка, публікації — проф. Володимира Січинського. Відбулась ця виставка 17-19 грудня 1954 р. в залях Літ.-Мист. Клюбу в Ню Йорку. Була ще ретроспективна, бо ще з 1920 років починаючи, виставка всіх праць цього нашого заслуженого, працьовитого, а при тім — скромного, духового робітника.

Вся ця прегарно, культурно й обдумано влаштована виставка дає нам таку ж духову гармонію, естетику, почуття глибини й самого мистця. Усі його праці — архітектура й графіка — основані на нашій мистецькій традиції. Їх автор, проф. В. Січинський, черпає цю основу до своїх праць із своєї багатої уяви-душі, маючи постійно перед очима призму мистецької України, від її давнини до — сьогодні.

Цю свою мистецьку українську душу автор показує рисунками й акварелями пам'яток української старовинної архітектури. Ми знаємо й пам'ятаємо, як це В. Січинський з якоюсь тремтливою любов'ю і з захопленням докладно простудійовував такі пам'ятники нашої архітектури в Галичині, як манастирі оо. Василіян у Крехові, Лаврові, Львові, Уневі та їх церкви; як уміло й основно вносив поправки чи й нові причинки до історії архітектури нашого Львова. І вся його архітектурна праця — в Україні наддніпрянській і Галичині, Закарпатті, у Словаччині, а тепер і тут у ЗДА — має на собі одне неперевершене: українські духові прикмети.

А далі — графічні праці В. Січинського, що — всі сперті на характеристичних первнях української старовини — дають нам окрему ділянку культурно - мистецької діяльности автора. Тут постійно зв'язані три моменти нашої культури: староукраїнської, гелленістичної і українського ренесансу. Мистець, тримаючись цих трьох моментів, дає нам прегарні, глибокі та повні естетики графічні праці.

В науковій же ділянці проф. В. Січинський дав нам багато монументальних творів, які назавжди будуть постійним вкладом у наші наукові надбання. Усіх праць, окремими книжками, вийшло 50 назв. Такі праці, як 12 монографій „Українська архітектура", як „Українське ґраверство" й інші, це рідкісні твори з ділянки українського мистецтва. З інших праць автора найбільше відома „Чужинці про Україну", яка вже вийшла п'ятим виданням.

Цим коротким оглядом не можна охопити широкої ділянки цього нашого культурного діяча, бо треба б підійти до глибокого і всестороннього огляду діяльности за всі 35 років; і до цього ми ще таки візьмемось. Але, тепер, із нагоди виставки, ми хочемо бодай пригадати нашій громаді ці великі заслуги проф. Володимира Січинського для української культури. А все — скромно, тихо, у постійній праці, не зводячи своїх духових очей із України і її культури.

Михайло Островерха

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажана Редакціє!

Прошу не відмовити в ласкавості умістити у Вашому цінному часописі слідуюче: Складаю найбільшу, сердечну подяку для всіх тих Інституцій, Товариств та окремих Осіб, що були ласкаві прислати писемні привітання і побажання з нагоди Виставки моїх праць (Архітектура, графіка, публікації), що була улаштована Об'єднанням Мистців Українців в Америці і Українським Літер.-Мист. Клюбом в Ню Йорку, в днях 17—19 грудня 1954 р., з нагоди 35 років моєї літер.-наукової і мистецької діяльности. З огляду на чисельність тих листів (коло вісімдесять), не в стані відповісти і подякувати кожному з'окрема і тому роблю це за посередництвом Вашого цінного часопису, де я є постійним співробітником.

Дякую за Вашу ласкавість!

З великою повагою до Вас

Проф. Володимир Січинський.

З Театру

Діма: „Пересаджені квіти", п'єса на три дії. Український Театр в Америці під керівництвом Йосифа Гірняка.

На рукописі, що його молода українська письменниця, яка живе постійно у Парижі, надіслала на драматичний конкурс Злученого Американського Українського Допомогового Комітету, поруч з заголовком „Пересаджені квіти", зазначено чорнилом: „або „Еміґранти", якщо достойне жюрі знайде другу назву більш відповідною п'єсі". Очевидно, що назва „Пересаджені квіти" краща, бо в ній вміщається ідея п'єси й вона підкреслює, що мова не про всіх еміґрантів, а про ту частину переселенців, що їх можна поетично прирівнювати до квітів — про молодь.

Коли жюрі не признало нікому першої нагороди, то вже тим самим підкреслило, що не надіслано на конкурс ніодної такої п'єси, про яку можна б висловлюватись у суперлятивах, без поважних застережень. Тому й до п'єси „Пересаджені квіти" не можна підходити, як до твору ідеального, а в скромніших вимірах: як до талановитого першого виступу молодої і мало ще відомої письменниці, яка тематично була обмежена нормами конкурсу ЗУАД Комітету. Найбільші прикмети п'єси — це її гарна, позитивна ідея й живий, дуже інтеліґентний діялог. Коли діялог грозить зійти на манівці нудного філософування, авторка негайно вриває його зручним переходом на жартівливий тон. Сантименталізм іде впарі з гумором. Палючій і паралізуючій волю тузі за рідною землею авторка протиставить закон життя, що каже — головно молодим людям — пристосуватись до всіх нових обставин і творити серед них нове життя. Зв'язок із рідною культурою — це той цілющий дощ, що має помагати рістні, пересадженій на чужий ґрунт. До позитивних рисок п'єси належать теж деякі добрі людські типи, молодих і старих. Найслабшою сторінкою п'єси є розв'язка драматичного конфлікту, що пішла по лінії, так мовити, найлегшого опору, за прастарими взорами французьких комедій: служниця в ролі посередниці любовної пари, навернена гнівлива тета і „геппі енд", поданий великою ложкою у постаті аж двох закоханих пар, які відсунули всі перешкоди, щоб одружитися.

До успіху прем'єри у левиній частині причинилась гра артистів, особливо трійки ветеранів: пань Горленко й О. Добровольської та Йосифа Гірняка. Діялог між старою зманерованою французькою графинею із змосковщеного українського роду (Горленко) та її старенькою українською служницею (Добровольська) був мистецьким пиром і слушно викликав спонтанні оплески при відкритій сцені. Й. Гірняк у ролі легко філософуючого колишнього вчителя історії, потім нічного сторожа у Парижі, тад тип погідного представника старшої ґенерації із повним зрозумінням для нових течій. Іва Куліш, яка давніше грала ролі здебільша „старих характеристичних", доказала свою велику вартість і для роль молодих дівчат, де потрібний рух, темперамент і змінлива модуляція голосу. Ігор Шуган був бездоганним, хоч може надто спокійним амантом, а його брат Ярослав і пані Лідія Крушельницька, якій не зовсім відповідала роля дуже сентиментальної, нервової, перечуленої ідеалістки, доповнювала ансамбль, як гармонійну цілість. Публіка тепло прийняла п'єсу, яка — з такими виконавцями — має запевнений успіх.

І. К-н.

О. Кобець

НА ПЕРЕХРЕСТІ...

(Володимиру Вікторовичу Дорошенкові на його 75-ліття).

На перехресті шляхів розбіжних
Стояла мати в сльозах невтішних,
Стояла Мати в сльозах пекучих,
Питала Мати вітрів летючих:

„О, вітри, вітри — далековії,
Де мої діти, мої надії?
Я ж їх ростила, я доглядала,
А дика сила десь їх забрала..
Чотири сини, як ті соколи, —
Чи ж їх не бачить мені ніколи!
О, вітри, вітри, зважтесь сказати,
Де ж моїх діток мені шукати?.."

Питала Мати вітрів південних,
І рвався смуток із уст страждениих.
Південь озвався шумливим морем —
Старший зідхав десь, зморений горем:
„Я на Озові, я в казематі,
Канали рию, стократ проклятії...
Вже стільки років — і дні, і ночі.
Висохли груди, вицвіли очі...
Я ледве, Мамо, по світі ходжу,
Я Вам рятунку подать не можу...
Даруйте, Рідна, таку провину:
За Україну я, Мамо, гину..."

Питала Мати вітра з півночі —
Туга в'ялила старечі очі.
Озвався вітер виттям студеним,
Син другий мовив словом страждениим:
„Вже стільки років в хащах совєтських
Гнию я в мурах тюрм соловецьких...
Я ледве, Мамо, руки підводжу,
І Вам рятунку подать не можу...
Даруйте, Рідна, таку провину:
За Україну я, Мамо, гину..."

Питала Мати вітра зі сходу —
В серці душила тяжку скорботу.
Промчав цей вітер буруном виру —
Озвався третій син — із Сибіру;
В словах дзвеніли струни печальні:
„Гнию я, Мамо, в рудні — копальні,
В смертельних муках, у холоднечі
Я доживаю дні молодечі.
Лиш попрощатись здалека можу,
Нічим, Матусю, Вам не поможу.
Даруйте, Рідна, таку провину:
За Україну я, Мамо, гину..."

На перехресті шляхів розбіжних
Стояла Мати в сльозах невтішних,
І де спадали важкі сльозини,
Там виростали кущі тернини.
В вінку терновім ішла без сили,
І краплі крови їй шлях росили.
Питала Мати вітрів західних:
„Де мій найменший з діточок рідних?
Із захід - сонця рокотом грому
Почула Мати: „Я йду додому!" —
То син найменший мужньо озвався:
„Я, Мамо, міцно за меч узявся!
За мною — друзів мільйонна лава,
Дороговказ нам — козацька слава.
В боях за волю ми переможем,
Братів врятуєм, і Вам поможем.
Скинем московське ярмо деспотів,
Будем панами в власній господі!"

На перехресті стояла Мати,
Сльозами втіхи стала вмиватись,
І де спадали рясні сльозини,
Там виростали волошки сині,
Цвіли віками кущі тернові,
І жовкли плями з краплинок крови...

На перехресті шляхів розбіжних
Та вже не чути ридань невтішних.

НОВІ КНИЖКИ

Софія Парфанович: „У лісничівці". Видавництво Миколи Денисюка, Буенос Айрес, 1954.

Коли заходжу до нашої книгарні і переглядаю нові книжки, що появляються на полицях, то тяжко рішитися, яку книжку купити. У більшості сучасних творів тематика зачерпнута з недавньої або й сучасної жахливої дійсности: НКВД, концентраційні табори, голод, переслідування і подібні картини, що відбирають сон і... охоту до читання. Так, ми вже так перейняті цими страхіттями, що нам хочеться втекти від них, хочеться перечитати щось спокійне, щось, що не шарпає нервів, а навпаки їх успокоює. І з приємністю вчитуємося в чудові описи нашого лісу, де смереки й ялиці співають свою задумливу пісню, де смерком виходять лиси на лови, гордо несучи свої пухнаті хвости, де родяться й живуть сарни, дикі кабани й ведмеді, — словом входимо в тайни нашої природи, яку так тепло й майстерно змальовує Софія Парфанович в книжечці „У лісничівці". Пригадуються твори американця Томпсона, якими (в перекладах) захоплювалася наша молодь ще вдома, тільки в книжці „У лісничівці" — усі ці тварини пов'язані з життям наших піль, лісів і левад, і вони є частиною нашої української природи. Не буду вичисляти усіх „дієвих осіб", а радше звірят, які авторка випроваджує на сцену своїх нарисів, ви краще візьміть книжечку в руки і читайте, а впевняю вас, що відложите її тоді, коли прочитаєте до останньої сторінки.

Ця книжка є цінним дарунком для нашої молоді, тієї, що не бачила і не була в наших лісах; і для тієї, що одушевляється чужою природою, бо вже забула про рідну; і для старших, бо вона пригадає їм наш, може вже призабутий, рідний. „У лісничівці" доповнить картини „Сойки - штукарки" Р. Завадовича, вирве з рук погані „камікси", а зацікавить природою України, бо „що далі йдемо, то кращою й дорожчою видається нам Україна, батьківщина наша, з якої вийшли ми, бо любимо волю." Книжка видана дбайливо, з гарною кольоровою обгорткою і рисунками в тексті.

О. З.

Петро Василенко

ПАВЛО ГРАБОВСЬКИЙ І АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

50-річний ювілей Грабовського большевицька критика і публіцистика намагалася використати для своєї пропаґанди, голословно заявляючи про ідейне споріднення творчости Грабовського з сучасною большевицькою ідеологією. Вживаючи випробуваних засобів фальсифікації і препарування, большевики всіма силами хотіли натягнути большевицьку маску на поета Грабовського, що помер 50 років тому на засланні в далекому Сибіру. Але вся творчість Павла Грабовського цілковито заперечує сучасну большевицьку ідеологію. Його думки і вся його творча практика різко розходяться з большевиками. П. Грабовський виступав проти ідейних попередників теперішнього російського большевизму, проти тих російських революціонерів, що кричали про „московське самобутництво", що проголошували теорію „московської богоізбранности, для которої закони загальнолюдського поступу не писані", що намагалися нав'язати свої форми політичного життя всім народам, бо, мовляв, ці допотопні форми „найвищі від усяких поступів західньоевропейських". Грабовський протиставляв цьому реакційному шовіністичному московському „самобутництву" „поступ, якого осягла Европа" і закликав українців, щоб вони оперлись не на „реакційні забаганки московської самобутности', а на „досвід і принципи загальнолюдських поступових рухів та сучасні висновки західньоевропейської науки". Теперішні большевики так само як і їх попередники кричать на весь світ про російську „вищість", про російське „первенство" і „первородність". І так само ненавидять большевики Европу, як ненавиділи її п'ятдесят років тому московські „самобутники", проти яких так гостро писав П. Грабовський у своїх статтях.

В протилежність цим „самобутникам" і теперішнім їхнім потомкам - большевикам, П. Грабовський керувався в усій своїй політичній і літературній діяльності гаслом: „Треба перейнятись світом знання, поступом, якого осягла Европа!". Тому то з такою пильністю працював Грабовський над вивченням західньо - европейської і зокрема англо - американської літератури і над перекладами творів цієї літератури на українську мову. Грабовського приваблювали твори англійських і американських авторів, в яких висловлені були високі ідеї свободи і любови до рідного краю і народу. Тому то Грабовський з таким захопленням переклав на українську мову такі твори: поему Байрона „Шільйонський в'язень", цей справжній гимн Свободі, високогуманні поезії Вільяма Купера, Лонґфелло, Олівера Гольдсміта та інших. Улюбленим поетом Грабовського був великий ірляндський поет Томас Мур і шотляндський поет Роберт Бернс. Грабовський перекладав поезії тих поетів, в яких висловлена самовіддана любов до рідного краю і заклики до боротьби проти гнобителів. Перекладаючи вірш Бернса „Поклик Брюса до дружини", Грабовський вкладав у нього свій зміст, свою ідею боротьби проти гнобительської Російської держави за визволення України. Грабовський переклав також вірш Вальтер Скотта, в якому висловлено ідею щирої любови до своєї Батьківщини:

Чи можна ж нам людиною [назвати
Того, хто вік проживши свій, [не зна,
Що в нього є на світі рідна [мати,
Коханий край, миліша [сторона?

Грабовський перекладав також поезії Шекспіра, Шеллі, Кембелла, Томаса Гуда і багатьох інших. В англійській та в американській літературі український поет знаходив твори з високоідейним і гуманним змістом, твори, що картали неволю, деспотизм, тиранію і закликали до боротьби за свободу, за братерство, за любов між людьми (а не „клясову боротьбу") і народами. В своєму тяжкому житті в неволі, на засланні, Грабовський знаходив у цих творах моральну підтримку. Ці твори англійсьої та американської літератури наснажували Грабовського новою енерґією, підтримували його дух, викликали бадьорість і гартували непохитність і завзяття в боротьбі проти деспотизму, насильства і неволі. На цих творах Грабовський удосконалював свою поетичну творчість і під їх впливом написав чимало оригінальних поезій.

Грабовський любив також ліричні поезії англійської поетки Феліції Гіменс з її збірки „Народні пісні". Ці поезії були покладені на музику і дійсно стали народніми піснями, бо вся Англія співала їх. Один із таких віршів Феліції Гіменс „Дочка до матері" („Тіш мене: занедужала я") в перекладі Павла Грабовського став українською народньою піснею.

Вся творчість Грабовського разом із його перекладами творів світової літератури, зокрема англо - американської літератури, і в наші часи, коли на Україні панує дикий деспотизм і безприкладне в історії людства поневолення людини, кличе до боротьби за визволення від пут і ярма большевицького тоталітаризму, диктатури і неволі. Слова великого борця за свободу Джорджа Байрона в перекладі Павла Грабовського звучать бойовим закликом до боротьби за визволення від большевицької тиранії:

Довічний Духу, ретязем не [скутий,
СВЯТА СВОБОДО, сяюча [крізь тьму!
... Твої сини, забиті у [кайдання,
Серед склепів, серед тяжкої [мли,
Здобудуть волю жертвою [страждання!..

МОЛОДИЙ ТАЛАНТ

На п'ятнадцятому році життя добитися виставки образів, це неабиякий успіх **Христини Зелінської**, учениці Мистецької Студії у Филаделфії.

У привітних кімнатах Студії, старанно розміщені картини, що являються овочем невтомної праці двох з половиною років, під проводом мистців: П. Андрусева, П. Мегика, Б. Мухина і В. Кивелюка.

Слід підкреслити, що перші рисунки Христини виконані на четвертому році її життя. Тоді маленька дівчинка водила кредкою по папері, що його батько прибивав до стіни й малювала сонце, місточок і лисичку, копіюючи Ека.

Один із творів Христини Зелінської

Христина рисує весь час, аж до 13-того року життя — без вчителя, щойно з приїздом до Филаделфії, записується до Мистецької Студії і тут формується і розгортається її талант на повну силу.

Цікаве, що Христина Зелінська присвячує головну увагу коням. Ось на перших початкових картинах коні і то не одинцем, а громадою, в бігу. В графіці — коні — в різьбі, також коні, вкінці й у марморі — голова коня. Христина має дуже добре відчуття руху й форми, при допомозі яких вона з легкістю розв'язує усі важкі проблеми.

Окремий відділ на виставці, це акварели, (мертва природа, квіти) дорібок другого року навчання, в якому молоденька малярка успішно опановує колір, вкінці третій рід праці, перехід до олії. (Мертва природа, квіти, портрети). Коли взяти до уваги молодий вік Христини і відносно недовгий протяг часу її малярських студій, можна без перебільшень сказати, що на наших очах росте і розвивається талант, якого ростові треба присвятити якнайбільше уваги.

Сьогодні передчасно говорити, в якому напрямі піде дальший, мистецький розвиток Христини, одне є певне, що працьовитість, замилування і велика любов до малярства допоможуть їй добитися великих успіхів.

Виставка праць Христини Зелінської відбулася в днях 8 і 9 січня в домі ЗУАДК-у у Филаделфії — і її відвідало велике число молоді і старших.

Іванна Савицька.

„НАША ДУМА, НАША ПІСНЯ НЕ ВМРЕ, НЕ ЗАГИНЕ: ОСЬ ДЕ, ЛЮДИ, НАША СЛАВА, СЛАВА УКРАЇНИ!"

НАША ПІСНЯ

Український Хор „Думка" в Ню Йорку відзначає сьогодні п'ятиріччя свого існування. Цій події, п'ятій річниці „Думки", ми віддаємо сьогодні дещо більше місця і присвячуємо окрему увагу, вшановуючи цим не тільки „Думку", але й інші українські мистецькі ансамблі. А в першу чергу користаємо з нагоди, щоб вшанувати саму українську пісню, величну і невмирущу, дзеркало нашої народної душі і предмет нашої національної гордости.

Бо, ніде правди діти, наша пісня в нашій теперішній політичній метушні не має серед нас самих ані тої пошани, ані тої уваги, на які заслуговує. Українська пісня відіграла одну з перших роль у популяризації українського імени та української правди в світі. Республіканська Капеля сл. п. Олександра Кошиця зробила на европейському й на американському теренах більше, ніж могла б зробити будь-яка дипломатична місія, бо спопуляризувала українське ім'я та українську справу не тільки в кабінетах міністрів чи політиків, але й в душах населення поодиноких країн. Українська пісня, церковна і світська, зберігає українську духовість та українську спільноту поза межами рідної землі. Українській пісні, танкові та культурі взагалі великою мірою завдячуємо збереження при українстві тих наших ґенерацій, що поза Україною народились і виросли.

На це можна було б навести безліч конкретних прикладів. Але про це ми чомусь щораз більше забуваємо і силу, вартість та значення української пісні для нас самих і для нашої справи недоцінюємо. Маніфестації, резолюції та довгі і, часто, нудні промови починають вибиватись у нас на перше місце.

При таких обставинах Хор „Думка", Капеля Бандуристів та деякі інші наші хорові ансамблі заслуговують направду на найбільшу увагу і найбільше признання. Зокрема, Хор „Думка" міг би бути прикладом того найкращого розуміння української пісні, її вартости та значення. Подивугідний ентузіязм, репрезентативність, найширший громадський підхід і наставлення, не тільки некорисливість, але й прикладна жертвенність — ось ті загальні прикмети, що характеризують „Думку" та її членів. Крім того, велика заслуга „Думки" в справжньому плеканні української пісні, в намаганні піднести її авторитет та забезпечити її дальший розвиток і дальших носіїв. Це бо мала „Думка" на мислі, організуючи „Молоду Думку" та стараючись зорганізувати симфонічну оркестру.

Все це спричинилось до того, що „Думка" стала більше, ніж тільки хором. Вона розвинулась в інституцію першорядного культурного, громадського і товариського значення, *якого не зменшують і ті деякі організаційні та мистецькі хиби, від яких, цілком природно, не вільна й „Думка".*

Користаючи з нагоди роковин „Думки" та підкреслюючи деякі характеристичні для неї моменти, хотілося б звернути увагу нашого загалу на потребу і необхідність дбайливішого і серйознішого відношення до такої важливої ділянки нашого життя, як справа наших хорів, плекання нашої пісні та краще використання одного з найкращих наших засобів у популяризації українського імени, української культури та української справи взагалі. Бачимо, яких небуденних успіхів добиваються на американському та міжнародному форумах часто цілком припадкові та аматорські наші співочі чи танцювальні ансамблі. Після останнього виступу з концертом колядок в Сити Гол у Джерзі Сити місцевий хор ім. Лисенка дістав від представників міста таку сердечну подяку і таку високу оцінку, якої не можна було б здобути жадною іншою маніфестацією. А якої уваги не тільки для хорів чи інших мистецьких груп можна було б добитися тоді, якби вони і своїм складом, і своїм вишколом та вмінням були направду на висоті!

Висновок з цього короткий, але промовистий: ми всі, як спільнота, і кожний з нас зокрема повинні докласти максимальних зусиль, щоб у кожній нашій громаді постав, відповідно до її можливостей, хор. Де такі хори вже існують, треба скріпити їх новими голосами і дати їм всебічну підтримку для дальшого росту й розвитку. А де таких хорів немає, треба вжити всіх заходів, щоб їх створити. Звичайно, вільної України ми не виспіваємо і не витанцюємо, але високомистецьким переданням нашої незрівнянної пісні і нашого чудового танку можемо здобути для справи українського визволення щирих і вірних приятелів. А це і є одним з головних наших завдань у вільному світі.

Л. Лепкий

П'ЯТИРІЧЧЯ „ДУМКИ"

З-поміж численних наших „ювілятів", „Думка" чи не наймолодша. А проте, ювілей її цікавий хоч би тим, що вона сама його влаштовує, нікого ним не обтяжуючи, не має претенсій до громадянства, не приймає ювілейних дарів, а навпаки, радо ще відступила б їх іншим, Це вже з привички так у „Думки".

Щодо цього ювілею — то п'ять років, здавалося б, не багато. Але скільки змінилося за той час, і як ми змінилися.

Тоді не було ще ані Літературно - Мистецького Клюбу, ані Народного Дому — ми жили не своїм життям, тужили великою тугою за рідним краєм, і за тим, чим ми були.

Ми спрагнені були крилатих вісток, що де чувати, горнулися до гурту, як серед бурі бідні пташенята, — хотіли бачити один одного й говорити в нескінченість. Звичайно збігалися, немов наполохане стадо, під церкву й цілими годинами вистоювали після відправи. Нам так було тривожно на душі...

В такі то дні, коли не мали ми ще „кари", ні долярів — зродилася „Думка". Створили її ентузіясти, „лицарі духового абсурду", що через день гарували, вночі співали, ще й власні гроші видавали...

Хто вигадав таке! — дивувались люди, — та здивувалися ще більше, як виріс, немов з-під землі, репрезентативний хор. „Думка" була його назва, — запозичена від станиславівської „Думки", якої диригентом та основником був саме один із тих ентузіястів.

„Думка" почала концертувати і зразу гідно зарепрезентувалась.

Та не тільки співала „Думка", але й улаштовувала цікаві імпрези, що мали великі успіхи, бо давали змогу для зустрічі тих, що тужили за рідним товариством. А при тому — добірна програма, стиль, невимушена атмосфера, притягала людей.

„Думка" брала це до уваги завжди, щоб плекати добрі традиції. Тому перший її виступ була т. зв. „Просфора" — на зразок Йорданської куті львівського Ставропигійського Братства у давнину, потім Міщанських братств, різних товариств та клюбів у Краю.

Черговою імпрезою була „Ніч під Івана Купала" на Гадзоні. Вщерть заповнений корабель поніс тоді по сріблистих хвилях нащадків чубатих запорожців під спів „Гей на Івана та на Купала". І їм було весело, відрадніше на душі, може, вперше за довший час.

Потім ці прогулянки повторювались майже кожного року, і повторювались т. зв. „Просфори", а ця вже буде п'ята з черги, себто ювілейна...

Просфори „Думки" увійшли вже в традицію. Вони стали атракцією, бо започатковують теж і м'ясниці. На них буває багато учасників, не тільки з Ню Йорку, але з далеких сторін. Приїздять на „Думку"..., щоб бачитись, забавитись, і розважитись — після трудів важких.

Приїздять теж, щоб подихати культурною атмосферою.

Олександер Микитюк, дириґент „Думки". Він теж дириґував Об'єднаними Хорами Метрополії під час величавої ювілейної імпрези Українського Народного Союзу, що відбулася в травні минулого року в Карнеґі Голл та в якій Хор „Думка" взяв активну участь.

РІДНА ПІСНЯ

Ти, рідная пісне,
На болі ятренні — цілющий бальзам!
Як серце десь біль мені тисне,
Тебе я співаю — на злість ворогам!

Лунай же, о пісне, —
До змагу за правду знедолених клич!
Як серце ж ячить, беззахисне, —
Йому пригадай заповіти сторіч!

Левко Ромен

Хори „Думка" і „Молода Думка" зі своїми дириґентами під час виступу на одній із традиційних „Просфор".

А. Осадца

„ДУМКА"

П'ять років існування і праці

„Дня 2 січня 1950 р. в домівці Демократичного Клюбу в Ню Йорку відбулись основуючі загальні збори хору „Думка". Потреба створення такого хору в Ню Йорку відчувалась вже давно і тому не диво, що на заклик ініціятивного гуртка зголосилось кілька десятків співаків. Люди різного віку, різних професій, об'єднані любов'ю до рідної пісні та тугою за її гомоном, зійшлися, щоб добровільно взяти на себе обов'язок продовжувати традицію українського хорового мистецтва та нести чудову українську пісню по широкому світі". Так п'ять років тому писала „Свобода" про постання хору „Думка".

Очевидно, що цей факт попередило кілька місяців підготовчої праці, що почалася першими сходинами ініціятивного гуртка 27 жовтня 1949 р., в домівці Т-ва Українських Інженерів в Америці. На цих сходинах рішено створити хор, почати проби негайно, а для ведення ділових справ до часу загальних зборів покликано до життя тимчасовий діловий комітет.

Виконуючи постанову перших сходин членів ініціяторів, хор почав проби і вже 7 січня 1950 р. відбувся перший виступ хору „Думка": концерт колядок в церкві св. Юра. Цей перший виступ нового хору мав незвичайно прихильний та теплий відгук серед українського громадянства. Заохочений цим хор взявся до дальшої систематичної й наполегливої праці.

Не легкі були початки тієї праці. Вже після кількох перших проб, що відбувалися в маленькому приміщенні ЗУАДК-у при Сьомій Східній вулиці, хор побільшився до тої міри, що постало пекуче питання приміщення на проби. Для ілюстрації вистачить пригадати, що за перших кілька місяців хор відбував свої проби в таких приміщеннях: згаданого вже вище ЗУАДК-у, Демократичного Клюбу, в авдиторії під церквою св. Юра, Академії оо. Василіян та Washington Irving High School. Ця мандрівка з кута в кут закінчилась з хвилиною винайму залі на проби в Літературно-Мистецькому Клюбі. Тут вже унормалізовано працю хору аж до часу, коли хор переніс свій осідок до новонабутого Українського Народного Дому. Я не стану перечисляти всі труднощі, їх характер та вплив на життя й працю в хорі. Завдяки солідарності членів, жертвенній праці кожночасної Управи хору та щирій моральній підтримці збоку громадянства, хор не тільки не заломився під тагарем всіх сподіваних і несподіваних труднощів, а, навпаки, він міцнішав, дужчав, а своєю послідовною працею здобув собі признання й повагу не тільки як хорова одиниця, але як взірцева організація в нашому громадському житті.

Праця хору „Думка" проходила весь час на очах громадянства. Висліди цієї праці відомі громадянству. Нема, мабуть, нікого, хто в такій чи іншій мірі бере участь в культурно - громадському житті Ню Йорку, кому не була б знайома картина п'ятдесяти „висмокінґованих" думкарів на сцені. Тай не тільки в Ню Йорку. Побувала „Думка" в Брукліні, Бронксі, Лонґ Айленді, Нюарку, Джерзі Сити, Ню Гейвені, Филаделфії, Вашингтоні, — ба навіть була в Торонті (Канада). Та й слухали її не тільки українці. Слухали її американці в Carnegi Hall, Town Hall, Madison Square Garden, по університетах і гай-скулах, в так званих Community Center-ах, по радіо та в банкетних залях найбільших готелів Waldorf Astoria й Astor.

Вже з перечислених місць, де й для кого виступала „Думка", видно основний характер її праці. Вона служила піснею своїй громаді та одночасно не забувала про пропаґандивне значення української пісні серед американців. Вона використовувала найменшу нагоду для того, щоб запізнати американський світ з українською піснею і в той спосіб з'єднати його для української справи. Вона не тільки використовувала, але й сама за тими нагодами шукала, старалася за них. Всі виступи для американців відбулися заходами Управи хору або завдяки приватним зв'язкам поодиноких його членів. На жаль, ані один з тих виступів (було їх за п'ять років 19, а могло бути куди більше) не відбувся з почину наших політично - громадських центральних органів, що, мабуть, недоцінюють пропаґандивне значення мистецтва, зокрема хорового, для української справи.

В цілому, за п'ять років хор „Думка" виступив перед публікою 77 разів, чи то у самостійних концертах, чи в академіях і національних святах, чи врешті у власних імпрезах товарисько - розвагового характеру. Само перечислення виступів дає тільки дуже односторонній та невірний образ праці „Думки", бо її праця, як і праця кожного хору відбувались з залізною систематикою кожного тижня, без перерви навіть у вакаційний гарячий час. За той час відбуто 723 проби. 723 рази протягом п'ятьох років члени хору, після не раз дуже тяжкої цілоденної праці, сходились на проби, щоб добровільно відробляти ту муравлину працю, якої публіка, що сидить на залі, не бачить і дуже часто не оцінює, а яка одинока є запорукою якости, дисципліни й організованости хору. Для тих, що до них краще промовляють цифри, я подам як представляється праця хору „Думка", висловлена кількістю годин вложеної праці за останніх п'ять років. 723 проби, 77 виступів та 147 засідань управи, перераховані на години на підставі кількости приявних та часу тривання, дає суму 63,509 годин праці, що більш образово являє собою нормальну працю (п'ять днів на тиждень, 8 годин денно) 31 чоловіка протягом одного року. Для тих, до кого промовляють більше долярові знаки, — це скромно рахувати — кругла сума 100,000 долярів, або іншими словами хор „Думка" за п'ять років віддав для культурно-громадського життя свою працю вартости 100,000 долярів.

Було б великою несправедливістю закінчити міркування про вклад праці хору „Думка" ствердженням тільки матеріяльної вартости того вкладу. Вже раніше було згадано про пропаґандивне значення виступів „Думки" перед американською публікою — це тільки одна із тих, так мовити, моральних вартостей, внесених „Думкою" до українського життя. Перегортаючи сторінки хроніки хору, знаходимо таку подію, як створення хлоп'ячого хору „Молода Думка". Публіка в Ню Йорку вже мала нагоду його бачити. Хоч вони й не Wiener Saenger Knaben, бо ж їх можна було вибрати тільки з нечисленної горстки української дітвори в Ню Йорку, то все ж чи не здригалось вам серце від радости, коли ви бачили їх, особливо зі своїми старшими колеґами зі „Старої Думки"!

Перевертаючи сторінки хроніки, ви натрапляєте на другу небуденну подію: створення Української Симфонічної Оркестри. Нехай вона і не NBC Symphony Orchestra, і не London Royal Philharmonic Orchestra, але був момент, коли я був за неї гордий більше, як був би за все інше, коли побачив сльози зворушення на очах слухачів під час „Заповіту" в супроводі тієї оркестри на минулорічному Шевченківському святі. Це зворушення було наявним доказом, як тужить українська душа за великою музикою та яка є велика потреба у власній симфонічній оркестрі. Цього факту, факту створення Української Симфонічної Оркестри теж не можна міряти матеріяльними вартостями, особливо, коли зважити, що весь матеріяльний тягар у зв'язку з оркестрою несе хор „Думка" (за вийнятком одинокої пожертви на ту ціль п. В. Пуйди у висоті 300 долярів).

Перегортаючи далі сторінки хроніки, находимо факт: хор „Думка" започаткував збіркову акцію на Український Народний Дім в Ню Йорку окремим концертом і перший закупив шерів на суму 1,000 долярів. В той час це була наче пропаща справа, але сьогодні Український Народний Дім — це реальний факт і в ньому „Думка" має свій осідок.

А далі: хор „Думка" з концерту на залишенців в Европі передає до ЗУАДК-у 700 долярів, з Шевченківського концерту для Наук. Т-ва ім. Шевченка передає 500 долярів, як ювілейний дарунок.

І так бачимо у всіх ділянках українського культурно - громадського життя хор „Думка" проявляє творчу ініціятиву, за якою йде послідовна праця й реальні наслідки.

На окрему увагу заслуговують культурно - розвагові імпрези хору „Думка". Далеко поза межі Ню Йорку знані такі імпрези, як „Просфора" хору „Думка" чи його корабельна прогулянка влітї, що останньо перейшла на суходіл, влаштовуючи Фестин. Ці імпрези перейшли вже в традицію й рік-річно стягають рекордову кількість гостей. Тут знову хор „Думка" зумів відчути те, що нуртувало в суспільстві, а саме тугу за розваговою імпрезою, яка, крім розваги, давала б ще культурну насолоду та милу, рідну, а навіть родинну атмосферу.

П'ять років.

Здавалося б, не довгий час. А скільки подій, скільки змін. Зі старої ґвардії „Думки" залишилось вже тільки декілька — можна їх на пальцях рахувати. Та все ж публіка бачить незмінну картину: п'ятдесят „висмокінґованих" думкарів.

Відходять одні, приходять інші. Змінюються люди, та не змінюється ідея. Ідея, що стала в основу постання хору „Думка", ідея служіння на чужині українській пісні, а за її допомогою українській справі. Вона червоною ниткою пов'язує тих, що нині співають в нашому хорі, з тими, що співатимуть завтра.

Дай, Боже, щоб ця нитка ніколи не порвалась, чого хорові „Думка" з нагоди його п'ятиліття щиро бажає не тільки автор цих рядків, але напевне й ціле українське громадянство в Америці.

ПОСЛІДОВНОЮ ПРАЦЕЮ ДО МЕТИ

Питомою потребою української душі є співати, так як природним музичним проявом української культури є українська пісня. На незвичайних для світу ґамах і ритмах витворив наш народ свої пісні, що в них є корінь і зерно народного мистецтва.

Свідомі цього і горді на це ми не завважуємо, що якраз в ділянці пісні, зокрема, в ділянці хорового мистецтва ми позаду інших народів, з якими тут на еміґрації зустрічаємося та живемо. Поза такими переходовими явищами, як капеля Кошиця, що заблисла та зникла, ми не можемо похвалитися ніякими пісенними, зокрема хоровими осягами, які дали б нам ім'я в мистецькому світі всеамериканського маштабу. Там, де треба тяжкої, постійної, систематичної праці, там лишаємося поза іншими народами.

З такими думками заснувала Український Хор „Думку" в Ню Йорку група нових іміґрантів, ентузіястів українського хорового мистецтва, осінню 1949 року. В той час, коли більша їх частина не мала ще ні праці, ні помешкання, вони рішили створити постійну, спершу на аматорській основі, хорову організацію в Ню Йорку, яка систематичною працею дійшла б до високого мистецького рівня та зайняла би належне місце в мистецькому житті світової метрополії. Основники „Думки" надали їй аматорську базу, бо досвід виявив, що професійні хорові організації через брак фондів в скорому часі переставали існувати. Хотілося, щоб ця організація своїм співом об'єднала українців, розкинених серед холодних чужинців, в одну національну спільноту, горду на своє походження і культуру. Хотілося бездоганно виконаною піснею трапляти до кращих почувань не-українського громадянства. Наша пісня пливе зі серця і її дорога до сердець слухачів. Чи це не одна з кращих доріг прислужитися українській справі на чужині?

В п'ятиліття постання „Думки" виринає питання, чи виправдала вона своє існування, та чи не надужив від хору ідейности його членів, які після важкої праці за фабричними станками присвячують довгі вечорі і недільні передполудні виснажливим пробам хору, замість того, щоб вони користали зі свіжого повітря поза мурами міста,, чи працювали над собою, або полагоджували свої домашні справи.

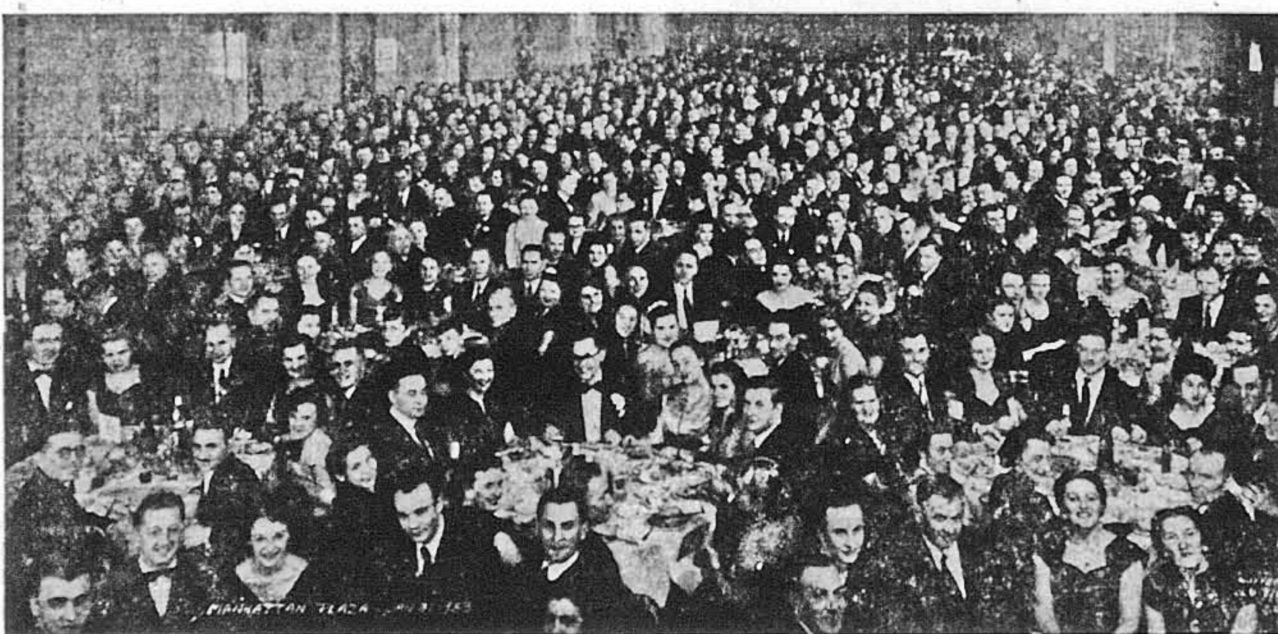
В іншому місці цієї сторінки згадати потрібно про виступи та успіхи „Думки" і про її активність. Тут хочу зазначити, що такі явища, як захоплення давніх іміґрантів-лемків нашою піснею на концерті „Думки" в Пассейку, або розбуджене виступом „Думки" почуття гордости на своє українське походження у численних тут народжених студентів - українців, членів хору американських техніків, який разом з „Думкою" брав участь у концерті хорів стейту Ню Йорк в Карнеґі Голл, були найкращою нагородою для членів „Думки". Кожний, хто бачив захоплення не-українських слухачів на виступах „Думки" в Карнеґі Голл та Тавн Голл, мусить погодитися, що „Думка" не існує надармо та що вона приспорює чимало приятелів Україні.

Мусимо об'єктивно, в почутті самокритики признати, що „Думка" не осягнула досі того мистецького рівня, який потрібний до виконання всіх намічених нею завдань. За своїх п'ять років існування вона мала кращі та гірші „часи", кращий та гірший голосовий склад. Дуже важко піднестися на високий рівень, живучи і працюючи без потрібних засобів та ще й в атмосфері нюйоркського „давнтавну". Члени і провід „Думки" свідомі труднощів свого положення; вони знають, що нескоро і нелегко можна осягнути намічені цілі. Але сам факт, що „Думка" існує і працює п'ять років з не меншим ентузіязмом, як на початку, доказує, що це не ефемерида, як бувало з різними хорами в Америці, що поставали і скоро зникали, але що вона має постійні вартості і здібна осягнути той суто-мистецький рівень, до якого змагає. Не можна підозрівати в окремій прихильності до „Думки" музичного рецензента „Ню Йорк Таймсу", одного з членів ареопагу нюйоркської музичної критики, через якої чорнило дуже важко перейти найкращим мистцям світу, а це якраз він сказав, що „Думка" має дані на те, щоб розвинутися в першої кляси хорову організацію мистецької столиці світу.

„Думка" має серед нюйоркського громадянства багато приятелів, що розуміють її змагання, радіють її успіхами та співчувають її невдачами. Однак, не бракує тут теж неприхильно настроєних одиниць, які радо видвигають її правдиві чи уявлені хиби і неначе тішаться ними. Серед політично розсвареного тут українського громадянства стоїть „Думка" строго на понадпартійному становищі. Є це одна з дуже небагатьох українських організацій в Америці, де згідно співпрацюють люди різних політично - партійних напрямків. Однак не вдалося досі „Думці" побороти обласно територіяльного секторства. Не зважаючи на намагання „Думки" згуртувати в собі співаків з усіх українських земель, вона досі складається майже виключно зі західніх українців. Але і тут льоди поволі проломлюються і маємо надію, що невдовзі „Думка" буде репрезентувати не тільки соборну пісню, але й соборних співаків з українських земель. Їм на зміну прийдуть колись теперішні члени „Молодої Думки". Вони, що через свій молодий вік не вивезли навіть споминів з рідного краю, пізнають в цій хлоп'ячо - співочій організації українську пісню, щоб в майбутньому нести високо її прапор.

В дні 22 січня 1955 року наша Ювілейна Просфора. Маємо підставу сподіватися, що — як досі — так і цього року українське громадянство Ню Йорку і околиці візьме масову участь в цій імпрезі, даючи ще один доказ свого признання для праці нашого хору.

б. к.

Різдвяно-святочні „Просфори" Хору „Думка" ввійшли вже в традицію та стали одною з найбільш репрезентативних товариських імпрез метрополітального Ню Йорку. На фото: загальний вид на учасників „Просфори" в 1953-му році.

Борис Берест

„Львівські катакомби" в Ню Йорку

Не підлягає сумніву, що саме український фільм на чужині повинен виконувати ролю популяризатора визвольної боротьби нашого народу з червоним окупантом. Адже тільки фільмове втілення визвольної ідеї українського, свободолюбного народу, наочно передане і тривало зафіксоване найновішими досягненнями сучасної кінотехніки, — може промовити до серця і розуму широких кіл нашої громадськости поза межами Батьківщини. Більше того, подібний фільм може і повинен стати важливим пропагандивним чинником в інформуванні та освідомленні окремих представників чужинецького світу.

Тому не дивно, що новий український фільм „Львівські катакомби" викликав велике зацікавлення та жвавий обмін думок серед широких кіл нашої спільноти як в ЗДА, так і в Канаді. Вже тільки один цей факт свідчить про невідкличну потребу дальшого плекання подібних тем в наполегливій праці покищо нечисленних ініціяторів українського кіна.

Одним з найбільше активних продуцентів і кінооператорів є, безперечно, Богдан Солук, який нещонедавно продемонстрував у Ню Йорку свій найновіший фільм „Львівські катакомби" — це наскрізь сучасний фільм про наполегливий спротив українського духовенства московському наїздникові та героїчні дії УПА на рідних землях. Автором кіносценарія, а одночасно і режисером фільму був Лев Орлигора. Його ми знаємо, як талановитого публіциста і досить плідного журналіста, що непогано, хоч і дещо поверховно, орієнтується в підсовєтській дійсності. Але його фільмовий дебют в ролі сценариста і режисера зраджує неглибоке знання основних законів кінодраматургії і кіномистецтва та слабу орієнтацію в нетрях сучасної кінотехніки.

Обмежені розміри газетної статті не дозволяють докладно зупинитись та проаналізувати кожний з вищезазначених чинників. Зрештою, це в даних обставинах не є надто доцільним, бо перехрещуться в сферах компетенції з фаховими мистецтвознавчими виданнями. До того ж це — питання майбутнього. Покищо залишається тільки ствердити, що публіцистична розхристаність і творча фантазія Л. Орлигори та дивовижна працьовитість і технічна вимогливість Б. Солука, підігріті молодечим запалом саможертвенних ентузіястів, — перетопились в творчому горнилі, створивши непересічно - фантасмагоричний сплав. Своїм новим твором наші фільмові ентузіясти намагалися наглядно довести, що український народ навіть в найстрашніші дні морального та фізичного поневолення не складає своєї зброї; що поруч з відважними синами і доньками нашого народу веде наполегливу боротьбу з червоним окупантом старий священик Черемшина, морально очолюючи громаду вірних; що навіть большевицькі агенти, переймаючись ідеями українського підпіля, стають його вірними прихильниками. Відділи УПА показано в фільмі переконливими, іскристими штрихами. Хоч місцями така переконливість розходиться з дійсним станом речей. Так, зовсім непотрібно показувати упівців в новесеньких випрасуваних мундурах, а гвардійські спецчастини совєтської армії в брудному лахмітті. Скоріше навпаки. Адже режисер фільму повинен був врахувати, що симпатії глядача не здобуваються зовнішнім виглядом вояків, а їх внутрішнім ідейним змістом.

Поминаючи ряд інших неточностей в змалюванні потойбічних обставин, треба ствердити, що поставникам фільму вдалося перемогти спротив надто аморфного матеріялу, зібрати поважний гурток адептів фільмового мистецтва та вправно зафіксувати свої творчі ідеї на кіноплівці. Вони не намагалися створювати ґрандіозні стратегічні комбінації, не зловживали героїзму, не хотіли робити нових відкрить в засобах кіномистецтва, а прагнули показати патос буденних днів на Батьківщині, наполегливу безнастанну боротьбу її синів і дочок. Це — найбільше доцільний і виправданий шлях. Бо тільки в дрібних деталях побуту, в зовсім випадково киненій репліці, в неочікуваній інтонації криється шлях до майстерного оволодіння мистецтвом і технікою кіна. В граничній простоті героїв фільму, в їх монументальній людськості, в пристрасному драматизмі борців за волю нації криється приманливість „Львівських катакомб".

Сценарій фільми намагається знайти правдиву розв'язку в мистецькому відображенні сучасного життя українців під совєтами. Його діялоги прості й натуральні. Розвиток дії неухильно рухається вперед з кожним новим кадром. Головні персонажі зображено переконливо і правдиво. Фільм не задумано, як розвагу, а як інтелектуальний і моральний стимул для першого - ліпшого пересічного глядача. Тому „Львівські катакомби" помітно зворушують глядачів, переносячи їх в безмежні простори рідної землі.

Фільм має також свої безсумнівні технічні вартості. Більшість кадрів мають цікаву композиційну будову. Освітлення зведено до наймінімальніших режисерських завдань, застосовуючи його для більшого підкреслення контрастів. Ракурси фільмової камери стають більше елястичними та різноманітними, зокрема в останніх частинах фільму. Декоративне оформлення скупе та виразне. Тільки звукооформлення вимагає ще дальших поліпшень.

„Львівські катакомби" поставлено в епічному, чи навіть з пісенно-епічному стилі. Захопившись цим стилем, а також історично-документальною стороною зображення, режисер відсунув на другий плян актора, акторський образ. Це створило додаткові труднощі для акторського виконання. Але майже всі виконавці зробили все можливе, щоб втілити і донести до глядача окремі постаті фільму.

Мистецькі фільми про визвольну боротьбу українського народу саме тепер на часі. На них з нетерплячкою чекає український глядач поза межами Батьківщини.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Поширювання правди про Україну

Основним завданням політичної еміґрації є ширення правди про свою Батьківщину. Читаючи свого часу інформації п. інж. Тишовницького про його інформаційну діяльність на терені Тексасу подумав я, що деколи одна людина на даному терені робить більше чим майже 30,000 українців на терені великої Филаделфії.

Причина цього, що вбільшості живемо в ґетті, не шукаємо контакту з американськими людьми та організаціями, мало знаємо англійську мову, а тут народжені живуть своїм відокремленим життям.

Тому підписаний, маючи контакти з різними американськими організаціями, як голова „Самопомочі", а понадто через Інтернаціональний Інститут, хоч не маючи повного знання англійської мови, постановив використати кожну нагоду та кожне запрошення, щоб промовляти до американців та хоч частинно інформувати їх про українську справу.

На таку нагоду не треба було довго чекати, бо Відділ УМСА у Филаделфії, що об'єднує майже самих бизнесменів, професіоналістів та взагалі інтелектуалістів з-поміж чорних громадян та кількох білих, в навечер'я Дня Подяки влаштував спільний обід для своїх коло 80 членів та рівночасно запросив 5-ох бесідників, представників 4-ох континентів, щоб в 10-хвилинних доповіддях з'ясувати проблеми, що стали б основою запитів та дискусії.

Цікаві та оригінальні це були прелеґенти: студент з західньої Африки, Порторіканка з Порто Ріко, Калмик з пограниччя Европи - Азії, студент з Західньої Німеччини, підписаний з України, а між присутніми був також ляйтенант корейської армії, а тепер студент американського Університету.

Понад 60 присутніх, двох білих священиків і коло 8 білих громадян, з увагою прислухувалися проблемам стремління до свободи Західньої Африки, взаємовідношення Порто Ріко до Америки, про народовбивство калмиків, складним проблемам Західньої Німеччини, та невідомим їм проблемам Східньої Европи взагалі, а України зокрема.

Численні запити були доказом великого зацікавлення присутніх порушеними проблемами. Дякували та запрошували на будуче, з чого належить скористати.

Організація Квекрів святкувала своє 75-ліття у Филаделфії і влаштувала імпрезу, на якій у ориґінальній формі подала свою багатогранну діяльність у живій формі коротких звітів представників різних организацій, комісій, комітетів і т. п., на тлі читаної історії матірньої організації. На залі було коло 300 присутніх, представників різних американських організацій та індивідуальних осіб, і підписаного запрошено виголосити коротку доповідь про працю Комітету нових іміґрантів для розв'язування різних проблем у нашому середмісті (проблеми співпраці з міськими організаціями, справи суспільної опіки, іміґрації, чистоти, боротьби зі злочинністю і т. п.).

Одначе, навіть при такій „буденній темі" можна було сказати хоч кілька слів про українську справу.

Інтернаціональний Інститут з початком 1955 р. влаштовує цілий ряд національних вечорів і український вечір, як перший в черзі, влаштовує в дні 21 січня 1955 р. (п'ятниця), год. 7-ма веч. з відповідною програмою та двома рефератами в англійській мові, а саме підписаний має говорити на тему: Як жила українська родина на рідних землях, а п-ні інж. Стефанія Пушкар, на тему: Як живе українська родина в Америці.

Теми вдячні і хоч круг слухачів не дуже великий, але, звичайно, представники різних організацій та з різних сфер суспільности і тому запрошення прийнято.

Існує мабуть на терені Америки, бо у Филаделфії існує вже 80 років Відділ організації „Дочки Американської Революції", до якої належать звичайно члени заможних, згл. впливових і соціяльно високо поставлених осіб. Вони приготовляють програму своїх місячних сходин майже рік наперед, бо ще влітку запросили підписаного, з рефератом на річні сходини, що відбудуться у рецепційній залі Вейнемейкера в дні 12 березня 1955, на тему: Що я думаю про Америку.

Вже кілька місяців тому видруковано і розіслано програми, а підписаний радо прийняв це запрошення, бо ця вдячна тема і добра нагода сказати до „дочок американської революції" дещо про нашу Батьківщину та про нашу боротьбу.

Таких нагод є безліч і було б дуже вдячним завданням для Філії УКК зорганізувати гурт прелеґентів, що знають англійську мову, та опісля відшукувати різні нагоди, щоб їх посилати з рефератами „ширити правду про Україну", а доки цього нема, треба це робити навіть одинцем та з'єднувати приятелів для української справи.

Д-р Микола Ценко

Міннеаполіс, Мінн.

Концерт Українського Золотого Хреста

Заходом Українського Золотого Хреста в Сен Пол-Міннеаполісі дня 12-го грудня 1954 року був влаштований Вечір-концерт. Його виконавців треба поділити на дві групи: професіоналів артистів і аматорів, і так приходиться розцінювати їх виступи. До перших належать в черговости їх виступу п-ство Пащенки, п-ство Ґрінвальдт, п. О. Мухіна-Кен та п. О. Вікул.

Програму започаткував сольо-співом (тенор) п. М. Пащенко виконуючи „Массая", муз. Генделя. Вже не перший раз слухаємо п. Пащенка і треба йому дати признання за його працю над собою і слідуючий за нею мистецький ріст. В другій частині концерту п. Пащенко виконав на скрипці чардаш, який (особливо друга частина) викликав бурю оплесків.

Незамінимою мистецькою силою на терені Твін-Сіти є пані Ніна Пащенко. До цього часу публіка її знала як акомпаніятора на фортепіяно для інших. Тепер же вона вперше виступила сольо і відіграла вальса Шопена, з виконання якого напевне був би гордий сам його автор.

Досить влучно схарактеризував конферансьє п-ства Ґрінвальдтів перед їх виступом „Вони напевно були б славні і багаті, коли б не були українськими артистами". В першому виступі вони виконали дует з II-ої дії „Запорожця за Дунаєм", а опісля п. Міля Ґрінвальдт відспівала дві народні пісні: „За лісом не бачу, за вітром не чую" та „Киселика", уклад банд. Мосієвича.

П. Б. Ґрінвальдт прочитав дві саркастичні гуморески на актуальні теми. Обоє вони дістали помітне признання від публіки.

Після довшої перерви авдиторія мала можливість знову привітати гучними оплесками п. Мухіну-Кен, яка по-мистецьки виконала арію Ганни з „Веселої Вдови", „Вальс Штравса" композиції Ружицького і „Не питай, чого в мене заплакані очі". У відповідь на довготривалі оплески виклики на „біс", п. О. Мухіна-Кен заспівала додатково арію з „Циганського Барона".

У другій точці п. Мухіна-Кен виступила з молодою аматоркою, панною Женею Борецькою. Вони виконали народню пісню „Ой, вербо, вербо" і дует панночки і няні з опери „Вій". Відспівані дуети були не менш вдалі, як і сольові виступи. П. Оксана Вікул виконала танець „Перший баль" не тільки ритмічними рухами (музика Штравса), але і багатою мімікою змалювала переживання молодої дівчини на першім балю. Своїм виступом вона підкреслила високий рівень Празької балетної школи, в якій студіювала, і власний непересічний талант.

Як аматорка - солістка п. Женя Борецька (альт) відспівала дві пісні „Ой, зійди, зійди, ясен місяцю" і „Ходить сорока коло потока". В цьому виступі вона виявила непересічний голос, знання музики і треба їй побажати дальшого проґресу в цій ділянці.

Рівнож збагатила програму своїм виступом п. Т. Мамрик, учениця місцевої балетної школи. Вона вже в американському темпі виконала танок „Цукрова пальма" і залишила симпатичне враження в глядачів.

П. Рихлій з досконалою технікою відіграла на акордеоні „Модерн Денс". Не можна не згадати виступу п. Євгенії Коцюби, яка знаменито відобразила в „телефонній розмові" цьогорічний з'їзд мистців в Торонті, а особливо виданий з цієї нагоди пропам'ятний альбом, та „діловитість учасників", особливо жінок. Вечір закінчили Міка Янович й Іван Чорній, які в прекрасних стилевих костюмах виконали „український" циганський танець „Галайдра" (оформлення п. Б. Ґрінвальдта). Фортепіяновий супровід для цілої програми був у досвідчених руках пані Ніни Пащенко.

Окремою точкою програми можна вважати виступи конферансьє п. Марії Кротюк, яка вплела до своєї конферансьєрки вірш проф. А. Грановського-Неприцького з недавно виданої збірки „Іскри Віри" під заголовком „Привіт Скитальця".

З повені імпрез, що останньо відбулися в Сен Пол-Міннеаполіс сміливо можна твердити, що цей Вечір-Концерт був одним з найбільш вдалих, як під оглядом мистецьким, так і матеріяльним. Справді дехто з виконавців волів би виступати в більш відповідній залі, але, беручи під увагу, що оплата за таку залю забирає цілий дохід з кожної імпрези, треба вважати, що організатори зробили влучно, вибираючи на концерт власне зало церкви св. Михаїла.

На закінчення треба ще згадоти про гарну декорацію сцени, яку оформили пані Е. Коцюба і М. Пундик.

Д-р Сергій Кротюк

УСПІХ УКРАЇНСЬКОЇ ФАРМАЦЕВТКИ У ВАШИНҐТОНІ

Мґр. Раїса Черни - Миськів, народжена в Рівному на Волині, здала державний іспит і отримала „лайсенс" реєстрового фармацевта у Вашинґтоні, дістрікт Колюмбія. Рівночасно пані Раїса Черни прийнята в члени Американської Асоціяції Фармацевтів в Дістрікті Колюмбія. Пані Раїса Черни закінчила в 1948 році Український Технічно - Господарський Інститут — фармацевтичний факультет в Мюнхені. По приїзді до ЗДА записалася на дальші студії в Джордж Вашинґтон Університеті, Відділ фармації, який закінчила cum laude в червні 1954 р.

Д. В.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом).

РАДІОФІКУЮТЬ ПРИКАРПАТСЬКІ СЕЛА

Як подає радіо з Дрогобича, останнім часом, за наказом згори, звернено особливу увагу на радіофікацію сіл Прикарпаття. Минулого року влаштовано „радіовузли" в селах: Грушів, Мединецького району, Погірці, Рудківського району, Лисятиці, Стрийського району, Твіржа, Судововишнянського району, Головецьке, Стрілківського району. Всього радіофіковано 326 сіл. У власному користуванні населення є всього лише 13,000 радіоприймачів.

З наших буднів

„ЗАСТЕЛЯЙТЕ СТОЛИ!"

(З нагоди Ювілейної Просфори „Думки")

Відав — із приводу Ювілею треба було вдарити в тон більше урочистий, а не писати про застелювання столів та розсаджування гостей...

Треба було, вперше, привітати Ювілята, чи Ювілятку — „Думку" з тим, символічним, майже, актом перенесення Просфори з „давнтавну" до горішніх районів міста. Ростемо, значить, і випливаємо на „високі води!"

Потім — поґратулювати такого гарного дорібку, як „Молода Думка" та Симфонічна Оркестра і дружнього альянсу з „Бояном".

Підсумувати п'ятилітній вклад Хору в наше мистецьке й громадське життя, та, бодай, вичислити ті всі безчисленні концерти і жалобні та нежалобні Академії, на яких „Думка", звичайно задармо, виступала.

Ну, кинути ще декілька крилатих фраз, — що вона високо тримала прапор рідного мистецтва, гордо несла славу українського імени і так далі.

Так, все те істинна правда, але розсадити при столах, на такій одній Просфорі, тисячу українців Метрополії і з-поза Метрополії, це, прошу панства, теж високе мистецтво, це такий кунштик, що я підозріваю, чи, часом, члени Управи „Думки" не кінчили яких дипломатичних студій?..

Ви ж тільки беріть до уваги: посадити на одній залі, при тих самих столах, тисячку українців, старих, нових, середніх, східніх, західніх, католиків, православних, євангеликів, визнавців та прихильників різних Центрів, об'єднань, партій, ідеологій, організацій!.. Та ж до того треба мати голову, як бочка! — як казали в Старому Краю. Як тонко треба орієнтуватись у викрутасах і підводних вирах нашої політики! Як глибоко простудіювати наше громадське і, пожальця, Боже, товариське життя!..

От, минулого року, наприклад, панство С. сиділи при спільному столі з панством Б. і знаменито бавились. Сьогодні разом їх не посадите, бо інж. С., як відомо, перейшов до „Дайки..."

Містер П. не буде за гріхи світа сидіти з містером Л. Обидва кандидували на посаду президента в тій самій установі. Містер Л. вийшов, другий містер провалився, як довгий. Розуміється — їх саджати разом не можна.

Цей автор образився на редактора... Той маляр на критика... А ця акторка вийшла з театру... Пань з Матірного Союзу саджайте подальше від безматірних! А попробуйте посадити при одному столі двох директорів наших радіопрограм!

Панство Инські були ще минулого року панство Инські. Два місяці тому взяли розвід і вже виникає з того цілком інша комбінація...

Всі ці справи хтось мусить знати до найтонших деталів. І на честь „розсаджувального" штабу „Думки" треба сказати, що розвідка в них працює ол райт. Скільки тому заслуги Шановних Пань — про те, з обережности, не збираюсь говорити, та може колись історія скаже і про це своє слово.

Як у талії карт є два „джокери", що пасують до кожнього секвенсу, так і на долині міста Ню Йорку є два типи, що пасують до кожного стола, до кожного товариства. Не вірите?.. Шукайте їх на Просфорі при столі ч. 48.

Ікер.

ЗАКЛИК!

Подаючи перший звіт із збірки пожертв на лікування п. інж. Олекси Литвиненка складаємо в його імені щиру подяку всім жертводавцям і звертаємося до всіх його Приятелів і Знайомих в Ньо Йорку, як і в цілій Америці і Канаді, та до всіх, що він їм знаний зі своєї великої і корисної громадської роботи, з проханням про дальшу допомогу. Досі жертвували:

п. Олександер Узонів, Йонкерс, Н. Й.	$50	із задеклар.	суми	$100
п. Гриць Дідченко, Мальверне, Н. Й.	50	"	"	50
п. Сергій Литвиненко, Ньо Йорк, Н.Й.	25	"	"	50
п. Пилип Татаринів, Ріджфільд, Н. Й.	10	"	"	50
п. Микола Шпитко, Ньо Йорк, Н. Й.	50	"	"	50
п. Петро Григорович, Ньо Йорк, Н.Й.	50	"	"	50
п. Юрій Загоновський, Гемпстед, Н.Й.	45	"	"	45
о. Артем Селепина, Гемпстед, Н. Й.	40	"	"	40
п. полк. Дмитро Дідченко, Ньо Йорк	30	"	"	30
п. Роман Савицький, Филаделфія, Па.	10			
п. Олександер Сегейда, Гемпстед Н.Й.	10			
п. Д-р Андрій Мацюрак, Бруклин, Н.Й.	10			
п. В. Жук, Сідней, Австралія	10			
п. Іван Керницький, Ньо Йорк, Н. Й.	10			

Слідуючий звіт буде поданий в найближчому часі. Дальші ласкові пожертви просимо посилати на адресу:

Петро ГРИГОРОВИЧ, 141 E. 4th St., New York 9, N. Y.

Гурток приятелів О. Литвиненка: Гриць Дідченко, Сергій Литвиненко, Олекса Теребус, Микола Шпитко, і Петро Григорович.

Як підвищився життєвий рівень у ЗДА від 1900 року

Шікаґо, Ілл. — Професор соціології Шікаґівського університету Оґберн заявив у статті, вміщеній в „Американському Соціологічному Журналі", що життєвий рівень у ЗДА впродовж останніх 50 років піднісся на 200 відсотків, хоч вартість доляра значно впала в останніх воєнних і повоєнних роках. У два рази збільшилася продукція від 1900 року на кожну особу, хоч пересічне число годин, які працює кожний робітник, за цей самий час зменшилося на 23.3 відсотка. В 1950 році американський робітник продукував впродовж 23-ох хвилин стільки, скільки продукував в 1900 році за цілу годину. В 1895 році кожна родина, що складалася з 3.37 особи, витрачала на своє життя 589 долярів, а в 1950 році така сама родина витрачала 3,902 доляри. Професор Оґберн зазначає, що 598 долярів в 1895 році мали таку купівельну силу, як 1,728 долярів у 1950 році.

Конґресмен Кеннон проти будови надпотужного літаконосця

Вашинґтон. — Голова Комісії Видатків у Палаті Репрезентантів, конґресмен К. Кеннон, запропонував скреслити видатки на будову п'ятого надпотужного літаконосця, який мав би коштувати 180 мільйонів долярів. Демократи в загальному є прихильниками збільшення видатків на летунство в бюджеті на 1956 рік, але вони проти того, щоб будувати ще один літаконосець, бо деякі фахівці твердять, що жаден літаконосець після вибуху війни не втримається на воді довше як 10 годин. „Нам також казали, — заявив конґресмен Кеннон, — що війна буде вирішена на протязі перших 15 або 30 днів. А потужний літаконосець не зможе за такий короткий час збомбардувати Москву". На думку Кеннона, краще за гроші, призначені на потужний літаконосець, збільшити число літаків, які мають бази на суходолі. Кеннон не сказав, які авторитетні особи запевняли його, що надпотужні літаконосці не зможуть оборонити себе від ворожих літаків. Один надпотужний літаконосець кляси „Форрестолла" вже викінчений, два інші саме тепер будуть, а будову четвертого вже вирішено. Спір за будову п'ятого суперлітаконосця свідчить про те, що за новий бюджет буде вестися в Конґресі завзята боротьба.

Австрія втратила надію на швидку волю

Відень. — Настрої австрійських політичних кол в Австрії дуже погіршились. Подорож канцлера Рааба до З'єдинених Держав у листопаді 1954 р. і його розмови з американськими керівниками у Вашинґтоні та з французьким прем'єром Мендес-Франсом у Ню Йорку настроїли австрійців оптимістично, бо вони дістали урочисте приречення, що Америка й Франція ставитимуть австрійський мировий договір, як найпершу передумову для будь-яких переговорів з Совєтським Союзом. Тим часом виявилося, що Москва рішила не поступатися з-над Дунаю, і тому придумує всякі арґументи, щоб відмовляти Австрії мирового договору. Москва зв'язала справу Австрії з проблемою участи Західньої Німеччини в західній оборонній системі, себто з озброєнням Німеччини. Тому ж, що З'єдинені Держави й Англія рішили настоювати на озброєння Західньої Німеччини, без уваги на становище Франції, Австрія мусить вийти пошкодованою, незалежно від того, чи буде ратифікований Паризький договір. Австрійський уряд побоюється, що совєти не тільки залишать свої війська в Горішній Австрії, але й переведуть поділ Австрії на дві зони, за зразком Німеччини, щоб ще більше експлуатувати Австрію й шантажувати нею Захід. У Відні одержано відомості, начебто на недавній конференції СССР і його сателітів у Москві, Чехословаччина й Мадярщина особливо наполягали на затисненні контролі над Австрією, бо це лежить в політичних і господарських інтересах цих двох сателітних країн.

Неру вітає привернення до Індії давніх французьких колоній

Пондічеррі, Індія. — Уперше за 18 років індійський прем'єр прибув до містечка Пондічеррі на південному узбережжі Індії, що ще недавно було одною із п'яти невеличких французьких посілостей. Франція купила була в індійського магараджі Пондічеррі в 1672-му році й, трималась там аж до осени минулого року, коли добровільно погодилась передати міське управління під суверенність Індії. Покищо це управління перебуває в руках французів, і автохтонів, які з ними співпрацюють; поліція ходить ще в уніформах, пошитих на французький лад. Французький консул брав участь в індійській маніфестації на знак приязни між Францією і Індією. — Неру у своїй промові натякнув на портуґальську колонію Гоа, яка залишилась єдиною ще чужинецькою посілістю на території Індії від часу індійської революції.

У КВІТНІ ВІДБУДЕТЬСЯ АФРИКАНСЬКО - АЗІЙСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Джакарта, Індонезія. — Конференція 5-ох прем'єрів — Індії, Пакістану, Індонезії, Цейльону і Бурми — відбулася у відсутності представників преси. Учасників зобов'язано словом зберігати тайни. Покищо оприлюднено тільки рішення конференції скликати на квітень 1955 р. африкансько-азійську конференцію в гірському місті Бандунґ в Індонезії. Запрошено туди 30 африканських і азійських держав, включно з комуністичним Китаєм і Японією. Зате не запрошено нац.-китайського уряду з Формози, ані Кореї. Запрошені держави репрезентують 1,250,000,000 населення. Преде учасником цієї конференції — ще не сказано. Прем'єр Цейльону Котелявала, який тількищо відбув подорож до ЗДА й кількох европейських держав, заявив, що він зрікся свого первісного пляну заторкнути на конференції 5-ох держав „Кольомбо-пакту" справу ув'язнених в Китаї американських летунів.

● **В Єльському** університеті відкрито виставку вісьмох рукописів від 1280 до 1500 року. Між ними є такі рукописи: „Історія Риму" Лівія з 1450 року, „Коментарі" Ю. Цезаря (1476), „Пісні Артура" (1280).

● **Сергей Віноґрадов,** совєтський посол у Парижі, дістав негайний виклик до Москви для звітування про ситуацію у Франції в зв'язку з дальшою долею Паризького договору. Москва — пишуть газети — невдоволена з Віноґрадова, що він не зумів добитися, щоб французький парлямент не ратифікував того договору, що дозволяє німцям зброїтися.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЛОРЕЙН, О. — Відд. 50 повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 23-го січня, о 2:30 попол., в залі У. П. Ц., 2304 E. 31 St. Проситься всіх членів прибути; будуть важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1955 рік. — Д. Величко, предс.; Н. І. Сикута, секр.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

СТАНИЦЯ СВ. ЮРІЯ С. W. V. ч. 401 РОЗПОЧИНАЄ СВОЮ РІЧНУ КАМПАНІЮ НАБОРУ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Станиця св. Юрія Католицьких Воєнних Ветеранів ч. 401 при 31 East 7th Street, Ню Йорк, Н. Й., розпочинає свою річну кампанію набору нових членів. Якщо Ви є українським католиком і ветераном, що служив в Американській Армії ЗДА — Ви маєте можливість бути нашим членом.

Наша діяльність це що два місяці збори членів, активна програма прав ветерана, харитативна допомога, спорт, мистецтво і ремесло, суспільна праця з молоддю, телевізійний огляд і передовсім відпочинок в кімнатах нашого клюбу в якунебудь пору дня.

Річну членську вкладку в сумі $6.00 платиться після прийняття в члени.

Якщо Ви відповідаєте нашим вимогам просимо виповнити аплікацію, що її подаємо вдолині і вислати на адресу:

ST. GEORGE'S CATHOLIC WAR VETERANS POST No. 401,
31 E. 7th St., New York 3, N. Y.

Ті, що живуть близько, можуть вкинути свою аплікацію в нашу поштову спеціяльну членську скринку, що міститься при станиці на поданій вище адресі. Про найближчі наші сходини Ви будете повідомлені поштою.

Аплікація на члена:
(Просимо виповняти друком)

Прізвище ....
Адреса ....
Місто й стейт ....
Церква, що в ній Вас хрещено: ....
Звільнення з війська ....
Порядкове число ....
Відділ служби ....

ТАРЗАН, ч. 3397. Їсти, пити і бути щасливим

WHILE TARZAN WAS LED AWAY AND BOUND DEEP IN THE DUNGEON OF EL MAHMUD'S PALACE...

3397

...IN THE GREAT HALL OF THE PIRATE CHIEF, A RIOTOUS VICTORY CELEBRATION WAS IN THE MAKING.

SURROUNDED BY DANCING GIRLS, MUSICIANS, AND REVELERS, HARD-LUCK HARRIGAN PARTOOK WITHOUT RESTRAINT OF THE LAVISH ORIENTAL FEAST SPREAD BEFORE HIM.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Коли Тарзана відвели і міцно зв'язали в темниці під Магмудовим палацом...

... у великій залі ватажка піратів відбувалося галасливе відзначування перемоги.

Невдаха Герріґен, оточений танцюристками, музикантами і ревелерсами, брав гарячу участь в тім марнотравнім східнім бенкетуванні.